Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

הייגט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

№ 135 | Łódź, Czwartek, 12 czerwca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, טו סיון תר״צ | № 135

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ריזיגע פראטעסט-דעמאנסטראציע
אין ווארשא

גרויסע פראטעסט-אקציע אויך אין ביאליסטאק און ראוונא

וו א ר ש א, 11. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די נאכטיגע פראָטעסט-דעמאָנסטראציע נעגען דער עליה-גזירה קיין א״י האָט געטראָגען א ריזיגען כאראקטער און האָט איבערגעשטיגען אלע ערוואַרטונגען.

אין דער דעמאָנסטראציע האָבען זיך בעטייליגט קרוב 100,000 מענשען און דער צוג האָט פארנומען א לענג פון 2 קילאָמעטער.

בראש פון צוג זענען געגאנגען פארשטעהער פון ראַבינאַט הרב פויזנער, פון קהלה — דעפ. פארבשטיין, יודישע קאָלאָ אין סיים, ציוניסטישער צ. ק.

מען האָט געטראָגען טראַנספּאַראַנטען מיט פערשידענע אויפשריפטען, צווישען אנד. „וואו איז דיין געוויסען, ענגלאַנד?“, „נידער מיט לוק׳ען“, און א שווארצער ראַהם איז געווען אויפגעשריבען דאָס „ווייסע בוך“.

די אָרדנונג איז געווען א מוסטערהאַפטע.

אלע יודישע געשעפטען זענען געווען גע-שלאָסען אפילו אין די קריסטליכע ראַיאָנען.

דער עולם האָט זיך געהאַט פערזאַמעלט אויף די בעשטימטע ערטער: אויף גזשיבאָוו, מוראַנאָוו און אויף נאַלעווקי 2, אויפ׳ן פּלאַץ פון „מכבי“. פון דאָרט זענען די דעמאָנסטראַנטען אַוועק אין דער ריכטונג פון טעאַטער-פּלאַץ.

די מיטגלידער פון דער יודישער אַגענץ אין וואַרשאַ זענען צו דער דעמאָנסטראַציע נישט געקומען.

דער ענגלישער קאָנסולאַט איז געווען בעוואַכט פון פּאָליציי, נאָר די דעמאָנסטראַנטען זענען סיי-ווי-סיי אהין נישט געקומען.

ב י א ל י ס ט א ק, 11 (יט״א טעלעפאָניש) דאָ איז היינט פאָרגעקומען א גרויסע פּראָטעסט-דעמאָנסטראַציע. 6 טויזענד זענען אַלע יודישע געשעפטען און געוועלבער געוואָרען געשלאָסען און כמעט די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג האָט זיך בעטייליגט אין דער פּראָטעסט-דעמאָנסטראַציע.

ר א וו נ א, 11 (יט״א טעלעפאָניש) דאָ איז פאָרגעקומען א גרויסע פּראָטעסט-דעמאָנסטראַציע פון טויזענדער יודען. די אָרטיגע ציוניסטישע פיהרער האָבען געהאַלטען רעדעס וועגען דער עליה-גזירה.

רומעניענס אויסערן-פאליטיק וועט נישט געענדערט

ערקלערט קעניג קארל אין ערשטען אינטערוויו

פ א ר י ז, 1 [אגענטור] דעם ספעציעלען קארעס-פאנדענט פון „מאטען“, וועלכער איז געקומען קיין בוקארעשט, האט זיך איינגעגעבען צו בעקומען אן אינטערוויו מיט׳ן קעניג קאראל. דער קעניג קאראל האט ערקלערט, אז די אויסלענדישע פאליטיק וועט נישט געענדערט ווערען, די פריינדשאפטליכע בעציהונגען מיט פראנקרייך וועלען נישט געענדערט ווערען, דאס הויפט געוויכט וועט דער קעניג לייגען אויף דער ווירטשאפטליכער אויפלעבונג פון לאנד.

קעניגין מאריא געפאהרען קיין בוקארעשט

אבעראמערגא, 11 [אטאג] די רומע-נישע קעניגין אלמנה מאריא איז היינט אינדערפריה אין דער בעגלייטונג פון איהר אדיטאנט, און איינעם אוי-טא, אפגעפאהרען קיין מינכען, כדי פון דארט מיט׳ן אריענט - עקספרעס אפצופאהרען קיין בוקארעשט.

פרינצעסין העלענא וויל זיך נישט איבערבעטען מיט׳ן קעניג קארל

פ א ר י ז, 11 [ספ. טעל.] לויט ידיעות, וואס זענען דא אנגעקומען פון בוקארעשט האבען אלע בעמיהונגען פון דער רומענישער קעניגליכער פאמיליע צו בעוועגען די פרינצעסין העלענא זיך איבערצובעטען מיט איהר מאן קאראל, נישט געגעבען קיין רע-זולטאטען.

פון דער צווייטער זייט בעקומט מען דעם איינדרוק אז דער קעניג קאראל מוז נאך קעמפען מיט אינערליכע פאליטישע שוועריגקייטען.

קאבינעט-קריזיס אין רומעניען

בוקארעשט, 11 (ספ. טעל.) קעניג קארל האט איבערגעגעבען דעם געוועזענעם מיניסטער-פרעזידענט מאניו צו בילדען א נייעם קאבינעט, פרי צו שאפען א קאנצענטראציע-רעגירונג.

נאך א בעראטונג מיט דער נאציאנאלער פויער-פארטיי, האט מאניו געענטפערט דעם קעניג, אז ער זאגט זיך אפ צו בילדען דעם נייעם קאבינעט.

קעניג קארל וועט דאנערשטאג פארלעגען דעם גענ. פריזאנד צו בילדען דעם נייעם קאבינעט.

קעניג קארל דאנקט דעם פרעזידענט דומערג

בוקארעשט, 11 [ספ. טעל.] דער קעניג קאראל האט ערקלערט דעם קארעספאנדענט פון „מאטען“, אז ער האט טעלעגראפירט דעם פרעזידענט דומערג, אהם מיטגעטיילט וועגען זיין איבערנעהמען די מלוכה און געדאנקט דעם לאנד פאר דער פיר - יאהריגער גאסט - פריינדליכקייט. דער קעניג האט מיטגעטיילט, אז זיין שטרעבען איז צו לעבען אין די פריינדשאפט-ליכסטע בעציהונגען מיט פראנקרייך.

שרעקליכער צוזאמענשטויס צווישען צוויי שיפען

38 מענשען אומגעקומען

ניו - יארק, 11 [אטאג] נאך דעם אמעריקא-נישען ברעג איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווי שען 2 שיפען 38 פערזאן זענען דערטרונקען געווארען.

אין קעניגסבערג דאס זעלבע וואס אין דיסעלדארף

קעניגסבערג, 11 [אטאג] בײ קעניגסבערג זענען אין די לעצטע 2 טאג פארגעקומען 2 שווערע פער-ברעכענס, וועלכע דערמאהנען אין די דיסעלדארפער מארדען.

קופאן 9

צווייטע סעריע

פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס

פון „נייעם פאלקסבלאט“

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 2. סעריע פון פרעמיען-קאנקורס, איז גענוג צו צו שטעלען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

א ריזיגע שרפה

קאפענהאגען, 11 [ספ. טעל.] אין די האר-לאגערן פון פרעיאסט אין ניי - קעניג אויפ׳ן אינ-זעל פאלסטער האט אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע האט אנגענומען מוראדיגע פארמען. דאס פייער האט זיך שנעל איבערגעווארפען אויפ׳ן זייטען - שטא-קעגען תבואה - שפייכלער פון דער פירמע נילסען, האט ארומגענומען א טאבאק - פאבריק און דאן דעם גאנ-צען האנדעלס און אינדוסטריע - פירטעל, די בעפעל-קערונג האט אין א פאנישער שרעק פערלאזען די וואוי-נונגען, איבערלאזענדיג אויף הפקר דאס פערמעגען. דאס פייער איז פערלאשען געווארען ערשט נאך 24 שעה שווערע ארבייט, די שאדענס בעטרעפען 10 מיליאן קראנען [24 מיליאן זלאטעס] די סיבה פון דער שרפה איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

געכאפט א שפיאן אויף דער דייטשער גרעניץ

כאיניץ, 11 [ספ. טעל.] אויף דער דייטשער גרעניץ נעבען נארדעיא האט מען נעכטען געכאפט דעם געהעהריליכע שפיאן פראנץ קוביצקי, וועלכער האט אויף דער פוילישער זייט איז געוואלט אריבערגעגייען די גרעניץ, ביים ארעסטירטען האט מען געפונען מאטעריאלען און ראפארטען, וועלכע בעווייזען, אז קוביצקי האט געפיהרט שפיאנאזש. אין די מונדשטיקען פון די פאפיראסען האט מען געפונען נאטיצען וועגען מיליטערישע קאנצענטראציע און אנ-דערע ידיעות, קוביצקי האט זיך מודה געווען, אז זייט א לענגערער צייט שטעהט ער אין דינסט פון א דייטשער שפיאנאזש - ארגאניזאציע.

ט. א. ז.

זוכט אינקאסענטקעס

אויף ווישניאווע גורא.

צו מעלדען זיך נאוואמיעסקא 3, אין „ט.א.ז.“

אטיכטיגע אינקאסענטקע

פאר א גרעסערע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציע ווערט געזוכט.

אפערטען פאר „א.א.“ אבצוגעבען אין ביוראָ פון דער צייטונג.

דעם שווער-געטראפענעם געעהרטען סעקרעטאר פון פריזירער-צעך ה׳ הערמאן קאלסקי

סוליבן פריהצייטיגען טויט פון זיין געליבטער שוועסטער

נ״ע פייגע לאה בענעדיק

(פון לענטשיק)

דריקען מיר אויס אונזער הערצל כסטען בייליד און מיטגעפיהל.

זייט פון גאט געטרייסט!

די פערוואלטונג פון פריזיער-צעך אין לאדז, פיעטריקאווער 85.

7327

א לערן-יונגעל

צו עלעקטרישע זשיראנ-דלען, אויך צו עלעקטרי-שער ארבייט, קען זיך מעלדען ביי

מ. זענדעל, פלאץ וואלנאשטשי 9.

יין כשר!!!

ווער עס וויל זיך איבערצייגען, אז ווין דארף זיין גוט, כאטש ער קאסט ביליג, עמפפעהלען מיר פון דער נייער ערעפענטער ווין און מעהד-פאבריק

פלאש פון א ¼ ליטער זעהר גוטען ראזינען וויין צו פאבריקס-פרייזען

באר 65 גראשען.

מיט אכטונג

וויין- און מעהד פאבריק „פראגרעס“

2 אלטער מארק 2

די רענאמירטע ערציהונגס-אנשטאלט

פון

7-קלאסיגע שולע און פרעבלשולע

קאצענעלזאן-נאחומאב

8 נאר לודקא 8 (צווישען נאוואמיעסקא און וואכאדניא)

טעלעפאן 177-01 (פון 11 ביז 2)

קינדער אין שול-צוואנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז 15 יאהר ווערען א גענומען אין די קלאסען: A, B, C, I, II, III, IV

אין פארבערייטונגס-קלאס A° ווערען אנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון 6½-7 יאהר. אין די פרעבעל-שולע (שפיל-שולע) קינדער פון 3-7 י.

חוץ דעם אלגעמיינעם שול-פראגראם, קענען די ארטאדאקסישע קינדער בעזוכען פון נאכמיטאג-חדר וואו ס׳ווערד בעלערנט גרונדליך אלע למודי-קודש, דהיינו: חומש, רש״י, נ״ך, גמרא, ותוספות דורך מלמדים-ספעציאליסטען אונטער דער פערזענליכער השגחה און הנהלה פון בקוואוסטען למדן ר׳ יעקב בנימין קאצענעלזאן

בעמ: די צאהל שעה׳ען, ווי אויך מלמדים פאר למודי-קודש זענען היי-יאהר בעדייטענד פערגרעסערט.

פאר פיזיש שוואכע קינדער, ווי אויך פאר אונבעמיטעלטע עקזיסטירט א

נאכמיטאג שולע

נאכמיטאג חדר

ביז 50% בילינער

נאכמיטאג פרעבלשולע

פונאנדערלאזען דעם סיים

שויז איז דער קומענדיגער וואך

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט האָבען זיך פערשפרייט קלאַנגען, אַז איידער מאַרשאַלעק פּילסודסקי איז אָפּגעפאָהרען קיין דרוסקעניק, איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג, אין וועלכע עס האָבען זיך בעטייליגט דער מלוכה-פּרעזידענט, מאַרשאַלעק פּילסודסקי און פּרעמיער סלאַוועק.

אויף דער דאָזיגער בעראַטונג זאָל זיין בעשלאָסען געוואָרען פונאַנדערצולאָזען דעם סיים וואָס גיכער, אַזוי, אַז שוין אין דער קומענדיגער וואָך זאָל ערשיינען דער דעקרעט וועגען פונאַנדערלאָזען דעם סיים.

מען ווייסט אָבער נישט, צי עס וועט גלייכצייטיג אויך ערשיינען דער דעקרעט וועגען נייע וואַהלען.

דאָך רעכענט מען, אַז די נייע סיים-וואַהלען וועלען פאָרקומען אין חודש סעפּטעמבער.

ס'וועט נישט זיין קיין פּאַלעסטינא-פּאַרלאַמענט

גענף, 11 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) פאַר זיין אוועקפאָהרען פון גענף האָט דער ענגלישער קאָלאָניע-מיניסטער ד"ר שילס ערקלערט, אַז די ידיעה וועגען דעם פּאַרלאַמענט איז אַ אין גרונדלאָז.

ער האָט אָבער צוגעגעבען, אַז די ענגלישע רעגירונג גרייט צו אַ פּראָיעקט פון אַ לעגיסלאַטיווען ראַט, וועלכער זאָל נישט שטעהן אין סתירה מיט די פערפליכטונגען, וואָס זענען פּאַראויסגעזעהען אינם מאַנדאַט.

ירושלים, 11 (י. ט. א. טעלעגראַפיש) לויט נישט אָפיציעלע ידיעות פון יט"א, איז די ידיעה וועגען דעם פּלומרשט בעשטעטיגטען פּאַרלאַמענט אין א"י אַ פּראָדוקט פון פאַנטאַזיע. אַזאַ פּראָפּאָרץ ווי 38 אַראַבער און 6 יידען איז קיינמאָל נישט געקומען אין בעטראַכט, פונקט, ווי בכלל די צו גרויסע צאָהל מיטגלידער.

פערשאַטען אין קאַליש אויף טויט אַן אַרבייטער

[—] אין קאַליש איז אויפן פּלאַץ שוו. יוזעף פּאָניאַטאָווסקי... פונאַנדערגענומען געוואָרען אַ הויזיגע צערקווע. איצט קומען נאָך דאָרט פאַר אַרבייטען ביים בעזייטיגען די שטיינער פון די פונדאַמענטען.

נעכטען אין אָוונט, בעת די אַרבייטען, האָט זיך מיטאַמאָל אַראָפּגעשאָטען אַ שטויס ערד פון אַ זייטיגער וואַנט און האָט פערשאַטען 2 אַרבייטער.

איינער פון זיי, וואָס איז פערשאַטען געוואָרען ביז די קניה, האָט זיך אַרויסגעראַטעוועט און איינגעהויבען אַ טומעל מ'האָט אַרויסגעריסען די פּייערלעשער און די סאַפּיאָרען פון 29 פּאָלק, וועלכע האָבען נאָך 2 שעה אַרבייט אַרויסגעראַבען דעם פערשאָטענעם אַרבייטער יאַן מאַרטשאַק 50 י. אַלט. ער איז שוין געווען טויט.

דאָס איז שוין דער צווייטער טויט - פאַל ביים פונאַנדערנעהמען די שטיינער פונ'ם צערקווע-פונדאַמענט.

די סאָוויעטען וועלען פאָדערען אַרויסצוגעבען נאַומאַוו'ן

בערלין, 11 (ספּ. טעל.) ווי מען גיט איבער פון אַ גוט אינפאָרמירטער קוועלע, זאָל די סאָוויעטען-רעגירונג שיקען צו דער פּוילישער רעגירונג אַ נאָטע מיט דער פאָדערונג אַרויסצוגעבען דער סאָוויעטישער מאַכט דעם בעוואָפענטען מיכאַל נאַומאַוו, וועלכער האָט געוואָלט בעגעהן זעלבסטמאָרד אין ביאַלאַ-פּאָדלאַסקאַ. נישט האַלטענדיג אַריינפאַלען אין די הענד פון ג.פ.או.

כותל-מערבי-ענין

גענף, 11 (יט"א טעלעגראַפיש).

ריכטער שאַרל באַרדע, דער מיטגליד פון דער כותל-מערבי-קאָמיסיע, איז אָפּגעפאָהרען קיין ארץ ישראל.

מ'וויל שליסען די דרוקעריי פון „דואר היום"

ירושלים, 11 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) די רעגירונג וויל איצט שליסען די דרוקעריי פון „דואר היום" כדי אונמעגליך צו מאַכען דאָס ערשיינען פון די טעגליכע אויסגאַבען פון „דאר היום".

די לעצטע אויסגאַבען איז ערשינען אונטערן נאָמען „השלום".

סעקרעטאַר פון דער פּאַלעסטינעזיש-פּוילישער האַנדעלס-קאַמער געקומען קיין וואַרשאַ

וואַרשאַ 11 (י. ט. א. טעלעפאָניש) אהער איז געקומען דער סעקרעטאַר פון דער פּאַלעסטינא-פּוילישער האַנדעלס - קאַמער, יוסף גראַסקאָפּ. ער וועט אויך בעזוכען לאָדז.

זיין קומען שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיטן אַרגאַניזירען דעם עקספּאָרט פון פּוילישע סחורות קיין א"י און איבער'ן נאָהענטען מזרח.

וועגען דעם 17. ציוניסטישען קאָנגרעס

ירושלים, 11 (י.ט. א: טעלעגראַפיש) די עקזעקוטיווע פון דער יידישער אַגענץ אין א"י בעטראַכט איצט דעם פאָרשלאַג פון דער לאָנדאָנער עקזעקוטיווע וועגען צוזאַמענרופען דעם זיבעצעהנטען ציוניסטישען קאָנגרעס אין סעפּטעמבער אָדער סוף אָקטאָבער. י.

פּרעזעס בודזינערס ווייטערדיגע פּאָרוואורפען און פּרעזעס מינצבערגס ענטפער

נעכטיגע זיצונג פון לאָדזער קהלה-ראַט

אַרום 10 אַ זייגער אין אָוענט עפענט די זיצונג דער פּאָרזיצער פון קהלה-ראַט סענאַטאָר בודזינער און בעשטימט אַלס פּאָרזיצער דעם ראַטאָר י. מ. וואַיסלאַווסקי. איידער ה' בודזינער קומט צום וואָרט, כאַפּט זיך אַרויף אויף דער טריבונע דער צעדערבוים, וועלכער פאָדערט, אַז מ'זאָל אויף דער נאָענטסטער זיצונג פון ראַט, אויסוועהלען אַ וויצע-פּאָרזיצער פון ראַט אויפ'ן אָרט פון ה' מענדעלסאָן.

ראַטאַר גוטמאַן טראָגט אַריין אַ פאָרשלאַג אויסצודריקען אומצוטרוי דעם פּאָרזיצער פון ראַט סענאַטאָר בודזינער.

נאָכדעם בעקומט פּרעזעס בודזינער דאָס וואָרט צו דער ווייטערדיגער

קריטיק פון ביודזשעט

און די סובסידיעס וועגען פון 4 ביבליאָטעקען אויסגעצאָהלט געוואָרען נאָר פאַר איינער אויף נאַרוטאָוויטש 11. פון די סובסידיעס אין יאָהר 1929 איז אויסגעצאָהלט געוואָרען בלויז 1000 זל. פאַר דער לובלינער ישיבה. דער רעדנער שלאָגט פאָר, אַז מ'זאָל שטרייכען אַלע סובסידיעס פאַר'ן יאָהר 1930 און אין דעם יאָהר אויסצאָהלען די פון פריהער בעשטימטע סובסידיעס.

בנוגע דעם עטאַט שלאָגט פאָר דער רעדנער, אַז מ'זאָל אָפּשאַפען דעם עטאַט און איינפיהרען אַ צושלאַג צום קאָמונאַל-שטייער פאַר דער יודישער קהלה.

דעם אומשטאַנד, וואָס אין יאָהר 1929 זענען בעטראַכט געוואָרען 10,582 רעקורסען, איז דער בעסטער בעווייז, אַז די עטאַטען ווערען בעשטימט נישט אַזוי, ווי ס'דאַרף צו זיין.

ווייטער דערצעהלט דער רעדנער, אַז אַמאָל האָט די אגודה געשאַפען אַ נ'אָפּמאַך מיט די אונפּאַרטייאישע, לויט וועלכען די מקוה אויף גראַנסקי זאָל בעקומען אַ סובסידיע פון 40 טויזענד זל. צו 20 טויזענד זל. אין די יאָהרען 1926 און 1927. די מקוה אויף גראַנסקי איז אָבער אַ פּריוואַטע אינסטיטוציע, בעת פרנס רוס איז געווען פּאָרזיצער, האָט ער נישט אויסגעצאָהלט די סובסידיע פאַר דער מקוה, הגם פאַר אַנדערע אינסטיטוציעס, האָט ער אויסגעצאָהלט 15 פּראָצ. ווי ס'האָט שפּעטער ערקלערט דער פּאָרזיצער ה' מינצבערג איז דאָס אַנב געווען די סיבה, פאַרוואָס פרנס רוס איז „אַוועק" פון זיין אַמט.

ווייטער דערצעהלט דער רעדנער, אַז דער ערשטער ביודזשעט איז אָנגענומען פון דער סטאַראָסטווע מיט רויטע און בלויע צייכענס. מיט רויטען בלוי זענען געווען געצייכענט די פּאָזיציעס פון די לינקע, מיט בלויע בלוי — די סובסידיעס פאַר די ציוניסטען.

דער רעדנער אַפּעלירט צו די אונפּאַרטייאישע, אַז זיי זאָלען נישט אָפּגעבען קיין בלוטיגע גראָשענס פון דער יודישער בעפעלקערונג אויף נישט נויטיגע צוועקען. דער רעדנער וואַרפט פאַר דער קהלה, הלמאי זי האָט ביז איצט נישט אין אָרדנונג געבראַכט די ירושה-הויז פון פרענקעל. איבערגעהענדיג צו די פּאָזיציעס פון בודזשעט, שלאָגט פאָר דער רעדנער, אַז ס'זאָלען געמאַכט ווערען די גרעסטע אָפּשפּאָרונגען אין בודזשעט, כדי אַנב צו רעמאָנסטרירען פאַר אויסען, אויך די שלעכטע מאַטעריעלע לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז. ער שלאָגט פאָר צו שטרייכען [illegible] 10 טויזענד

זל.), אויף נישט פּאָראויסגעזעהענע הוצאות (15 טויזענד זל.), אויף די ביולעטינס (אַנשטאָט 8 טויזענד זל. — 800 זל.), אַנאָסען זאָלען גערעדוקט ווערען נאָר אין טעגליכע צייטונגען. די סובסידיעס זאָלען גלייכמעסיג אויסגעצאָהלט ווערען פאַר אַלע אינסטיטוציעס. די הויפּט-הכנסה דאַרף גענומען ווערען פון דער שחיטה, וועלכע די קהלה דאַרף איבערנעהמען.

צום סוף פון זיין רעדע האָט דער רעדנער דערצעהלט ווידער אַ סענסאַציאָנעלע מעשה, ווען מ'האָט פאָרגעוואָרפען, אַז דער אגודה'שער בעאַמטער פר. בעגעהט מיסברויכען, האָט מען איהם געהעכערט דאָס געהאַלט און צוגענומען אַלס בעאַמטין זיין טאָכטער. איצט האָט ווידער פּאַסירט אַ מיסברויך. אַ בכבוד'ער יוד, וואָס האָט אויף פּסח בעקומען שטיצע, איז געשטאָרבען. ער האָט געלאָזט אַ צוואה, אַז מ'זאָל איהם קובר זיין נעבען זיין פאָטער. מ'האָט אָבער ערקלערט, אַז לויט אַ החלטה פון ראַבינאַט טאָר מען אין דער שכונה מ מעת'ים נישט קובר זיין. אָבער מ'האָט זיך געהאַנדעלט מיט'ן בעאַמטען, ער האָט פערלאַנגט 20 זל. און פאַר 15 זל. האָט ער עס געמאַכט.

באַלד ווי דער פּאָרזיצער סענאַטאָר בודזינער ענדיגט זיין רעדע, מעלדעט זיך צום וואָרט דער פּאָרזיצער פון דער קהלה-פערוואַלטונג ה' מינצבערג. אין נאָמען פון דער פערוואַלטונגס-מעהרהייט גיט ער אָפּ אַנ'ערקלערונג, אין וועלכער ס'ווערט צוו. אַגו. געזאָגט, אַז דער פּאָרזיצער פון קהלה-ראַט ה' בודזינער האָט זיין גאַנצע קאַרענץ סיסטעמאַטיש געפיהרט צו דעם, אַז דער ראַט זאָל נישט בעשטעטיגען קיין בודזשעט. אויף די פּערזענליכע אָנגריפען וועלען די פערוואַלטונגס-מיטגלידער איצט נישט רעאַגירען.

נאָכדעם מאַכט ה' מינצבערג אַ פאָרשלאַג, אַז

ביידע פּאָרזיצערס זאָלען אונטערשרייבען רעזיגנאַציעס

און זיי איינלעגען ביי אַ נייטראַלען פּערזאָן. און ווען מ'וועט פעסטשטעלען, אַז איינער פון זיי זאָגט ליגען, זאָל די רעזיגנאַציע אויסגענוצט ווערען. סענאַטאָר בודזינער ערקלערט, אַז ער איז ווערויף מסכים, בתנאי, אַז די רעזיגנאַציע זאָל זיין אויף 3 יאָהר. ראַטאָר טייטעלבוים שרייט אויס: מיר וועלען דערצו נישט דערלאָזען.

פונ'ם ענין איז נאַטירליך גאָרנישט געוואָרען. פּרעזעס מינצבערג האַלט האָן אַ לענגערע רעדע, אין וועלכער ער

פערטיידיגט די שטעלונג פון דער פערוואַלטונג

אין די פערשידענע בודזשעט פּאָזיציעס. דער רעדנער איז מסכים, אַז דער ענין מיט דער מקוה אויף וואַרשאַ איז סקאַנדאַליעז. ער שלאָגט פאָר אַז דער ראַט זאָל אויסוועהלען אַ קאָמיסיע פון אַלע פראַקציעס, וועלכע זאָל אויספאָרשען און ערלעדיגען דעם ענין.

בנוגע דעם פּלאַץ אויף יוליוש גאַס, איז שוין דאָרט פריהער וואַסער. ווייטער לייקענט אָפּ דער רעדנער, אַז אַלס אויפזעהער אויף די פּלעצער איז אַנגאַזשירט אַ בעאַמטער, כדי צו בעפרייען אַנ'אייגענעם מענש פון אַ עמעריט; ער שטעלט פעסט, אַז דער קאָמיטעט ביים משגיחים-הויז איז נישט געשאַפען געוואָרען ביים איצטיגען צוזאַמענשטעל פון דער פערוואַלטונג. דער רעדנער לייקענט

אַז די שאַנק וועגען וועלכער ס'האָט גערעדט סענאַטאָר בודזינער איז געקויפט געוואָרען ביי אַ פרנס. אגב איז די שאַנק ווערט דאָס געלד. בנוגע דעם פאָרוואָרף וועגען סמאָקינג, אויף וועלכען דער רעדנער זאָל האָבען גענומען 270 זל. פון דער קהלה, ערקלערט ער, אַז פאַר'ן סמאָקינג האָט ער בעצאָהלט 420 זל. פון זיין געלד. די 270 זל. האָט ער גענומען אויף אַנדערע אויסגאַבען.

ווען ס'איז אויפגעשוואומען די פראַגע וועגען פּראָמעטער, האָט איהם דער פערוואַלטונגס-פּאָרזיצער אָפּגעשטעלט אויף 2 וואָכען פון זיין אַמט. שפּעטער איז ער צוריקגעשטעלט געוואָרען אויף זיין אַמט, לויט'ן פאָרשלאַג פון די פרנסים: האָפמאַן און בושערשינסקי. ווייטער וואַרפט פאָר דער פּרעזעס מינצבערג, אַז סענאַטאָר בודזינער נוצט אויס זיין לאַגע און צאָהלט בלויז 1000 זל. עטאַט.

דערויף ערקלערט סענאַטאָר בודזינער, אַז אַלע פערוואַלטונגס-מיטגלידער צוזאַמען צאָהלען נ נישט קיין העלפט. בכלל וואַרפט ער פאָר, אַז אַ „געוויסע קאָטעגאָריע" צאָהלט נישט קיין עטאַט.

צום סוף אַפּעלירט דער רעדנער צום ראַט, ער זאָל אָננעהמען דעם בודזשעט, ווי ער איז פאָרגעשלאָגען געוואָרען דורך דער פערוואַלטונג.

האַלב 2 אַ זייגער ביינאַכט איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען, די קומענדיגע זיצונג איז בעשטימט אויף מאָנטאַג אָוענד.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.
אויפ'ן פערלאַנג פון פובליקום לעצטע 5 פאָרשטעלונגען פון
מאָריס לאַמפּע
שבת, 4 נאָכמיטאָג – די בעליבטע פּיעסע אין לאָדז
„דער ישיבה-בחור" אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ
פון זאַלאַטאַרעווסקי. ראָל אביגדור'ל-מ. לאַמפּע.
שבת, דעם 14-טען, 9 אין אָוענד אויפ'ן פערלאַנג פון פּובליקום צום לעצטען מאָל
טוביה, דער מילכיגער
אין 4 אַקטען פון בעליבטען פאָלקס-שרייבער שלום עליכם. ראָל טוביה-מ. לאַמפּע.
זונטאָג, דעם 15-טען, 9 אָוענד – די שטאַרק-אויסגענומענע פּיעסע
אויפ'ן וועג קיין בוענאָס-איירעס
(דאָס לעבען פון דער אונטערוועלט) אין 3 אַקטען פון געזאַנג פון רייזעלמאַן.
מאָנטאָג, ד. 16-טען, 9 אָוענד די שטאַרק אָנציהענדע פּיעסע
די ווייסע שקלאַפין
אין 4 אַקטען פון זאַלאַטאַרעווסקי. ראָל אליהו צייטלין מ. לאַמפּע.
דינסטאָג, דעם 17-טען, 9 אין אָוענד – לעצטע געזעגענונגס-פאָרשטעלונג
דאָס גרויסע מייסטערווערק
„גאָט פון נקמה" אין 3 אַקטען פון שלום אש.
אַלע פאָרשטעלונגען צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 80 גר. ביז 2.50
ט'נעהמען אָנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאַן, דיכטענבערג, לובראָווסקאַ, נערה, פעדערמאַן, מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, הערשקאָוויטש, וו. גייהויז, פּאָלאָנסקי.
מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן. בילעטען ביי דער קאַסע פון טעאַטער.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
12 יוני 1930

קארל II
קעניג פון רומעניען

דער פירנער, קליינער עקס־קעניג מיכאל! און משך פון דריי יאהר האט מען דעם קליינעם „זוהל" גערופען, צווינגענדיג איהם צו זיין קעניג פון א מלוכה מיט א מיליאנען בעפעלקערונג. דער קליינער האט זיך אפילו געמוזט אינטערעסירען מיט דער פראדוקציע פון אעראפלאנען, און ווי ס'האט נישט לאנג מיטגעטיילט א טעלעגראפען־אגענטור, האט ער זיך אפילו נאכגעפרעגט וועגען די „פראדוקציאנס קאסטען" פון אעראפלאנען, וועלכע מ'האט איהם געוויזען. דאס קינד האט „געקיניגט" און ארום איהם האט זיך געוועבט א נעץ פון פערשידענסטע פאליטישע און הויפליכע אינטריגעס.

דער צענטער פון די דאזיגע אינטריגעס איז געווען קאראל, דער געוו. רומענישער טראנפאלגער, דער נישט־געראטענער זוהן פון פערשטארבענעם קעניג פערדינאנד, אונגעטרייער מאן פון דער פרינצעסין העלענא און פאטער פון דעם קליינעם קעניג מיכאל.

זיינע פיל יאהרען האט רומעניען געהאט קלאפאטען פון קאראל'ן. אלס עלטסטער זוהן פון פערדינאנד'ן און פון דער געשיקטער און ענערגישער קעניגין מאריא, איז ער ערצויגען געווארען אלס צוקונפטיגער קעניג. די ערציהונג האט ער בעקומען טיילווייז ביים הויף אין בוקארעשט, וועלכער האט תמיד געהאט דעם שם פון א „רעהלרכען" הויף, טיילווייז אין א פרייסישער מיליטערישער שול און אין די פרעהליכע גוואַרדייאישע אלקען, טיילווייז אויף רייזעס איבער די לוקסוס־פלעצער פון איירעפע. אין יאהר 1918 האט ער זיך פערליבט אין א רומענערין פון ערעס, צעציליע לאמברינא און האט מיט איהר חתונה געהאט צום גרויסען פערדרוס פון זיין משפחה. מ'האט איהם דערמאלט געצוואונגען צו רעזיגנירען פון טראָן. דער קעניגין מאריא איז אבער געלונגען די חתונה אויפצולעזען, און קאראל האט צוריק בעקומען די רעכט פון טראנפאלגער. מ'האט קאראל'ן אין יאהר 1921 חתונה געמאכט מיט דער גריכישער פרינצעסין העלענא, ס'איז געבוירען געווארען דער פרינץ מיכאל, און געדאכט האט זיך, אז רומעניען האט געפטר'ט די דינאסטישע קלאפאטען.

אבער קאראל האט זיך ווידער פערדרעהט מיט א געוויסער פרוי לופעסקו. מ'האט איהם דאן צושיידט מיט זיין פרוי, צוגענומען די טראן־רעכט און ארויסגעשיקט פון רומעניען. דערווייל איז פערדינאנד געשטארבען, קעניג איז געווארען מיכאל.

אבער קאראל האט נישט רעזיגנירט לחלוטין פון זיינע רעכט. ער האט איינגעהאלטען א שטענדיגען קאנטאקט מיט פיל מיליטערליים און פאליטיקער, וואס שטעהען אין אפאזיציע צו דער רעגירונג פון די ליבעראלען, פון די בראטיאנוס, וועלכע האבען איינגענטליך געבראכט צו די רעפרעסיע געגען קאראל'ן, ווען צו דער מאכט איז געקומען די פויערים־פארטיי, האבען קאראלס שאנסען שנעל אנגעהויבען וואקסען. איצט איז ער געקומען קיין רומעניען, דאן האבען זיך די געשעהענישען ענטוויקעלט מיט א בליץ־שנעלקייט, און קאראל איז פראקלאמירט געווארען אלס קעניג.

רומעניע האט אלזא א נייעם קעניג, ס'שיינט אז מאניו'ס רעגירונג, וועמענס סיטואציע כ'איז אין לאנד געווארע גאלם שווערער, האט קאראל'ן אריינגעלאזט, כדי צו האבען אין איהם א פערבינדעטען געגען די ליבעראלען.

דער צוריקקעהר פון קאראל'ן וועט האבען די סעלה פאר רומעניען, וואס עס וועט אויפהערען צו עקזיסטירען דער אומאויפהערליך אינטריגירענדער רעגענטען־ראט און ס'וועט אויפהערען צו בענוצען זיך מיט קאראל'ן פאר אינערליכע פאליטישע קאמבינאציעס.

אבער עס וועט נישט אויס, אז דאס צוריקקומען פון קאראל'ן זאל ברענגען רוה פאר רומעניען. ארום דעם נייעם קעניג וועט זיך צופלאקערען א נייער קאמף. קאראל האט זיך ביז איצט בעוויזען אלס טווארדיע־אפיציר, געוועזענער, געוו. קרוין־פרינץ. וואספאר קעניג וועט ער זיין? אויף דאס דער פראגע קאן מען נאך אין רומעניען נישט ענטפערען. דערווייל מאכט מען א גוטע מינע און מ'שרייט „זאל לעבען קעניג קאראל 2.!"

פ. ב.

טשיקאגער באנדיטען
דערשיסען אויס מורא א בעקאנטען זשורנאליסט

ניו־יארק, 10 (אטא) דער בעקאנטער רעדאקטאר פון „טשיקאגא טריבון" אלפרעד ענגעל, וועלכער האט זיך הויפטזעכליך פערנומען מיט קרימינאל־כראניק און האט געשריבען צאהלרייכע ארטיקלען וועגען דער טשיקאגער אונטערוועלט, איז היינט אין מיטען העלען טאג אויף דער גאס דערשאסען געווארען.

ליגעל האט זיך געשטעלט פאר אנ'אויפגאבע ארויסצובעקומען די געהיימסטע ליסטע פון די שמוגלער. אויס מורא, אז ס'זאל נישט פערעפענטליכט ווערען דאס געהיימניש פון דער שמוגלער־ארגאניזאציע איז ער דערהרגעט געווארען.

„טשיקאגער טריבון" האט בעשטימט א בעלוינונג פון 25 טויזענד דאלאר פאר כאפען דעם מערדער.

דער וואוקס פון קאמוניסטען־יודען אין סאוועט־פערבאנד

מאסקווע (יט"א) דער 16־טער צוזאמענפאהר פון דער קאמוניסטישער פארטיי, וואס עפענט זיך דעם 15־טען יוני אין מאסקווע, וועט אויסהערען א באריכט, וואס באווייזט, אז די צאהל יודישע קאמוניסטען אין סאוועט־פערבאנד איז פאר די לעצטע צוויי יאהר אויסגעוואקסען אויף 50 פראצענט.

דער קארעספאנדענט פון דער „יט"א" האט זיך בעקענט מיט דעם אינהאלט פון דעם זאגענען באריכט, וועלכער דערצעהלט, אז אויף אוקראינע איז די צאהל יודישע קאמוניסטען אין פערלויף פון לעצטען יאהר אויסגעוואקסען ביז 29,222 מיטגלידער, און דער צייט, ווען אין 1927 זענען דארט געווען בלויז 20,306 יודישע מיטגלידער אין דער קאמוניסטישער פארטיי. אין ווייסרוסלאנד — דערצעהלט דער באריכט — זענען אין 1927 געווען בלויז 6017 יודישע מיטגלידער אין דער קאמוניסטישער פארטיי און אין פערלויף פון דעם פערגאנגענעם יאהר איז זייער צאהל געשטיגען ביז 9515 מיטגלידער.

דער וואוקס פון דער צאהל יודישע קאמוניסטען אויף אוקראינע און אין ווייסרוסלאנד באמערקט זיך בלויז אין די גרעסערע אינדוסטריעלע שטעט. צוואנציג טויזענד יודישע קאמוניסטען זענען פערהאן בלויז אין פינף שטעט פון אוקראינע: קיעוו, כארקאוו, אדעס, דניעפראפעטראווסק און ארטיאמאווסק. אין ווייסרוסלאנד זענען אין מינסק פערהאן 3070 יודישע מיטגלידער אין דער קאמוניסטישער פארטיי, אין האמעל 1129, אין וויטעבסק — 1741 און אין מאהילעוו — 1029 יודישע מיטגלידער.

16,000 יודישע פאמיליעס איינגעארדענט
אויף לאנדווירטשאפט ארום די שטעטלעך אין אוקראינע

מאסקווע (יט"א) אפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אז אויף אוקראינע זענען איצט איינגעארדענט געווארען 16,000 יודישע פאמיליעס אויף לאנדווירטשאפטען, ארום די שטעטלעך, זיי וועלען אין פערלויף פון 1930 קריגען צוויי מיליאן מיט 400,000 רובל קרעדיטען פון דעם אלגעמיינעם מלוכה־פאנד פאר פויערישע קרעדיטען און וועלען, אויסער דעם, אויך קריגען נישט ווייניגער ווי 4 מיליאן רובל קרעדיטען פון די ארטיגע סאוועטען. די לאנדווירטשאפטען, אויף וועלכע די דאזיגע 16,000 יודישע פאמיליעס האבען זיך איינגעארדענט, בעשעפטיגען זיך מיט גערטנעריי, עופות־צוכט, מאר־פאקפלאנטאציעס, מילך־ווירטשאפטען, תוחים, קראליקעס.

13,000 פון די דאזיגע פאמיליעס זענען אָרגאניזירט אין קאלעקטיוון, די איבעריגע דריי טויזענד ארבייטען אינדיווידועל.

צו העלפען דעקלאסירטע יודען
בעשטימט קיעווער סאוועט הונדערט טויזענד רובל

מאסקווע (יט"א) דער קיעווער סאוועט האט אסיגנירט א סומע פון הונדערט טויזענד רובל אויף העלפען די יודישע דעקלאסירטע אין קיעווער קרייז, זיך איינצוארדענען אין און ארום זייערע שטעטלעך.

די דאזיגע סומע וועט גיין הויפטזעכליך צו אָרגאניזירען ארום די יודישע שטעטלעך לאנדווירטשאפטליכע קאלעקטיוון פון גערטנעריי, עופות־צוכט און אנדערע קליינווירטשאפטען. די קאלעקטיוון וועלען זיין ריין־יודישע, אבער דער קיעווער סאוועט ערקלערט אויסדריקליך, אז דער יודיש־נאציאנאלער כאראקטער פון די קאלעקטיוון איז בלויז א צייטווייליגער, כדי צו געבען די יודישע אָרימע איינוואוינער פון די שטעטלעך א מעגליכקייט זיך שנעל אריינצופאסען אין פראדוקטיווער ארבייט.

אין דער אפיציעלער ערקלערונג פון סאוועט ווערט געזאגט, אז ביים ארגאניזירען די יודישע קאלעקטיוון ארום די שטעטלעך דארף מען זיך אריענטירען דערויף, אז מיט דער צייט וועלען זיי זיך דארפען פעראייניגען מיט די אלגעמיינע קאלעקטיוון.

וואהלרעכטלאזע ווערען צוריק אריינגענומען
אין ארטעלען פון שפייז־קאאפעראטיוון

מאסקווע (יט"א) לויטן בעשלוס פון אלסאוועטישען פערבאנד פון האנדווערקער־פעראייניגונגען דארפען אלע וואהלרעכטלאזע, וועלכע זענען אויסגעשלאסען געווארען פון די האנדווערקער־ארטעלען דערפאר, ווייל זיי זענען אמאל געווען הענדלער, איצט צוריק אריינגענומען ווערען אין די ארטעלען אלס מיטגלידער. אויך דער צענטראלער קאאפעראטיוו־פערבאנד האט ערלויבט, וואהלרעכטלאזע צו ווערען מיטגלידער פון די רעגירונגס־שפייז־קאאפעראטיוון. ווערענדיג א מיטגליד פון א קאאפעראטיוו בעקומט דער וואהלרעכטלאזע פון דעסטוועגען נישט די פריווילעגיע צו קויפען די א. ג. דעפיציט־ארטיקלען, ווי ברויט, פוטער, צוקער, זייף און אנדערע. קינדער פון וואהלרעכטלאזע בעקומען אין די קאאפעראטיוון שפייז און אנדערע ארטיקלען אין שוין בערעכטיגונג.

---

50 יאהריגער יובל
פון א וויכטיגער בעוועגונג ביי יודען

די „ביבלישע ברודערשאפט". — די אידעאליסטישע שטרעמונג צווישען דעמאלטיגע יודישע סטודענטען. — וואס האט אונז יענע צייט געבראכט?

(סוף)

די „ביבלעיסקאיע בראטסטווא" וועלכע האט געטראגען מעהר דעם כאראקטער פון א סעקטע, ווי פון א בעוועגונג פון א ברייטען פארנעם, א סעקטע, אונטערגעווארעמט און בעגלויבט פון די קריסטליך־טאלסטאיאנישע אידעאלען, האט, פערשטעהט זיך, נישט געקאנט אויסאבען אזא גרויסען איינפלוס אויף דער יודישער רעוואלוציאנער־געניגטער יוגענד ווי דער זו. על־וויטש־קרוישאק, די באלעבאטישע יודען, ווידער, האבען איבערהויפט געקוקט מיט חשד אויף דער „ביבלעיסקאיע בראטסטווא", זיי האבען עס בעטראכט פאר א מיסיאנערען־קלוב, וואס טראכט זיך ארום מיט „נישט גוטע" כוונות איבערצופיהרען יודישע קינדער צום שמד, רחמנא לצלן, אבער ווי נישט בעשרענקט עס איז געווען איהר ווירקונג, האט די „ביבלעיסקאיע בראטסטווא" ביי א היפשער צאהל יודישע אינטעליגענטען, סטודענטען און גימנאזיסטען, איינגעפלאנצט דעם געדאנק, אז פיזישע ארבייט איז א סך חשובער און געזונטער פאר זיך, ווי פאר'ן גאנצען יודישען פאלק, ווי מסחר און פרייע פראפעסיעס, הארטע ארבייט — האבען די ביבעל־פרירער געטענהט — גיט טאקע נישט קיין עשירות, און די מעגליכקייט צו לעבען אין לוקסוס, דערפאר אבער גיט זי מעהר גייסטיגע בעפרידיגונג, מעהר רוה, מעהר נשמה־פרידען, וואס מען קאן גאנץ אפט נישט געפינען אין די טייערסטע קאסטבארסטע פאלאצען, א לעבעדיגער עדות פון יענער צייט איז אונזער קולטור־טוער פריינד ס. גערשאי, וועלכער האט נאכ'ן ענדיגען די רוסישע גימנאזיע אויסגעקליבען סטאלעריי אנשטאט דעם אוניווערזיטעט. א סך אנדערע יונגעלייט האבען עס געטון, זיי האבען זיך נישט בעגנוגענד מיט'ן פרעדיגען און פערשפרייטען צווישען אנדערע די אידעע פון ממשותדיגער ארבייט, זיי זענען געווען די ערשטע צו ווייזען דעם ביישפיל, זיי האבען געהאלטען פון דער תלמודישער מדה, אז קריינא האגדתא ואהו לדהוי פרונקא (דער לייענער פון בריף דארף זיין דער שליח), דער, וואס הייסט אנאנדערען טון א זאך, דארף עס קודם כל אליין טון.

אזוי ווהען מיר, אז פונקט מיט פופציג יאהר צוריק, און צוויי עקען פון רוסלאנד, אין צפון (ווילנע) און אין דרום (יעליסאוועטגראד און אין אנדערע דרום־רוסישע שטעט), נישט צוזאמענגערעדטערהייט, ארויסגעוואקסען פון אנדערע שטאנדפונקטען, האט זיך געפיהרט א שטארקע אגיטאציע פאר דער ווירקליכקייט פון פראדוקטיווער ארבייט און געגען דער נישטיגקייט פון די לופט־פרנסות, וועלכע האבען מיט זיך פארגעשטעלט א נישט־זיכערען זאמרינען פונדאמענט, אויף וועלכען עס איז געווען געבויט דער עקאנאמישער בנין פון יודישען פאלק.

די אידעע וואס האט פערהיילגט פיזישע ארבייט, האט אין אנפאנג אריינגענומען בלויז א קליינעם טייל יונגע אינטעליגענטען, עס איז נישט געווען אזוי לייכט דורכצוברעכען די אייזערנע וואנד פון איינגעווארצעלטע געוואוינהייטען און אלטמאדישע בעגריפען פון בכבודע און אומבכבודע פרנסות, די מיינונג, אז עס איז נישט שעהן צו זיין א האנדארבייטער, אז א בעל־מלאכה איז א פלעק אין דער משפחה, האט זיך אין פערלויף פון יאהרען און יאהרען שטארק איינגעעסען אין די מוחות די ווערטער, אז ממשותדיגע ארבייט איז שעהנער און געזונטער אי פאר זיך, אי פאר די ארומיגע, האבען גאנץ אפט בעגעגענט טויבע אויערען, זיי זענען געפאלען אויף א פעלזיגען באדען, עס האט זיך געפאדערט א ספעציעלע פאסירונג וואס זאל טרייבען און ארויפצוואגען דעם געדאנק אלס אנ'אומפערמיידליכע נויטווענדיגקייט, אזא פאסירונג איז שפעטער געקומען אין דער געשטאלט פון די פאגראמען.

אין 1881 איז צאר אלעקסאנדער דער צווייטער צעריסען געווארען אויף שטיקלעך פון א באמבע וואס די אויבערדערמאהנטע נארא ווארצעס האבען פאר איהם אנגעגרייט. דער ברוטאלער אלעקסאנדער דער דריטער איז ארויף אויפ'ן טראן און ער האט זיך א נעהם געטאן צו דערטרינקען די רוסישע רעוואלוציע אין טייכען יודיש בלוט און טרעהרען.

די ערשטע פאגראמען האבען אויסגעבראכען פסח 1881, אין די יודישע היימען און אין די יודישע נשמות איז פינסטער געווארען, אלע האבען ביי זיך געוואוסט, אז עס הייבט זיך אן א שווארצער בלאט אין דער יודישער געשיכטע, מען האט געפיהלט אז די פאגראמען זענען די ערשטע שטורעם־פויגעל, די שלוחים, וואס זאגען אן, אז אויפ'ן יודישען הימעל רוקען זיך טונקעלע, שווערע וואלקענס, וועלכע וועלען וואשען און שווענקען דעם רוסישען באדען מיט יודיש בלוט, יאוש און פערצווייפלונג האבען ארומגענומען די יודישע שטעט און שטעטלעך. די אלטע אלטע פראגע פון דער אייביגער שנאה צום אייביגען פאלק איז צוריק ארויף אויף דער טאגעסארדנונג אלס דער ערשטער פונקט, וואס האט נישט אפגעלאזען און געפאדערט אנ'ענטפער.

וואס טוט מען? וואוהין געהט מען?

האט מען אין ברייטערע קרייזען פון דעם יודישען פאלק זיך אנגעהויבען איינצוהערען צו דעם פרעדיגען פון דער יודישער רעוואלוציאנערער און אידעאליסטישער יוגענד, אז דער איינציגער אויסוועג איז צו בויען דאס יודישע לעבען אויפ'ן פונדאמענט פון ארבייט. יודען מוזען אויפהערען צו זיין לופטשליגער און אוועקווארפען דאס לעבען פון ווינט. יודען מוזען ווערען האראפאשניקעס און שטאט און ערד־ארבייטער און דארף — דאס זיך אנגעהויבען צו הערען א כאר פון שטימען. יודען מוזען ווי אנדערע פעלקער האבען א פויערים־קלאס, וואס ציהט זיין יניקה דירעקט פון דער מוטער־נאטור, ווייל „אין די כאנע ליגט די מזל־ברכה".

ענטפערענדיג אויף דער פראגע: וואס טוט מען? איז אבער געבליבען די צווייטע, די הארבערע פראגע: וואוהין געהט מען? וואו קאן מען געפינען א רוהיג ווינקעלע וואו מען זאל קאנען לעבען און זיך אויסלעבען מיט דעם כוח פון הארטער, פיזישער ארבייט, און וואו מען זאל, אגב אורחא, קאנען לעבען אין הסכם מיט די אידעאלען פון סאציאלער גערעכטיגקייט?

א טייל האט געהאלטען, אז דער פלאץ דארף זיין ארץ־ישראל, און האבען, ווי אויבען געזאגט, ארויסגעלאזען דעם רוף: בית יעקב לכו ונלכה (סיר, מוזען געהען און הויז פון יעקב), אנ'אנדערער טייל האט געפאדערט, אז מען מוז זיך לאזען קיין אמעריקא וואס עס איז דעמאלט געווען א פרייע לאנד און האט אויפגענומען אלע געיאגטע און פערפאלגטע מיט אפענע ארעמס.

עס האט זיך אנגעהויבען דער שעהנער, גייסטיגער קאמף אין דער יודישער פראפעסיאנעלער און ארבייטער־אינטעליגענץ, דער קאמף צווישען די „פאלעסטינצעס" און די „אמעריקאנצעס".

אין ביידע לאגערען האט מען זיך גענומען בויען דאס יודישע לעבען אויפ'ן יסוד פון ארבייט.

ווען מיר זעהען היינט, וואס פאר אנ'אנגעוועהענעם פלאץ, ממשותדיגע ארבייט פערנעהמט ביי אונז, ווי אזוי דער ארבייטער, דער האראפאשניק, איז געווארען א גאנצער יחוס, דער בחור און דער משפחה, צו וועמען אלע חנפ'ענען זיך, ווי אזוי מען גרויסט זיך, ווען מען קריגט א גוט־ווארט פון דעם ארבייטער, — טא זאלען מיר נישט פערגעסען די ערשטע פיאנערען פון ארבייט פון פופציג יאהר צוריק, — די מיטגלידער פון דעם רעוואלוציאנערען „זונדע.עוויטש־קרוישאק" און צפון־רוסלאנד און די מיטגלידער פון דער „ביבלעיסקאיע בראטסטווא" און דרום־רוסלאנד.

א. ש. זאקס

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 12 טז סיון תר"צ

יוני
זון-אויפגאנג 3.17
זון-אונטערגאנג 7.52

באנקראטען און פראלאנגאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס=געריכט

דאס האנדעלס-געריכט האט עהערנעכטען ערקלערט באנקראט די פירמע „טשערניאק און שטרלער", פערקויף פון מאנופאקטור, פיעטרקאווער 33, אויפ'ן פערלאנג פון צוויי קרעדיטארען, וועלכע די אויבענדערמאנטע פירמע איז געווען שולדיג 2,500 זל. די באנקראטירטע פירמע עקזיסטירט ערשט פונ'ם 12. סעפטעמבער ד. י. און איז רעגיסטרירט אלס שותפות-פירמע. די אינהאבער פון דער ראזיגער פירמע: יצחק טשערניאק און יעקב-יחיאל שטילער זענען איבערגעגעבען אונטער פאליציי אויפזיכט. אלס קוראטאר פון דער באנקראט-מאסע איז בעשטימט אדוו. וולאדיסלאוו צעדראווסקי, אלס ריכטער-קאמיסאר — האנדעלס-ריכטער מיעטשיסלאוו הורקעוויטש.

*

אויף העלפער סעסיע איז ערטיילט געווארען א פראלאנגאציע פון די אויסצאהלונגען דעם אינהאבער פון דער וועבעריי אויף ליפאווע 35, יאראכים טענענבוים. דער בילאנס פון דער פירמע איז געשלאסען מיט דער סומע 202,238 זל. אייגענער קאפיטאל פון דער פירמע איז 120,520 זל. אלס אויפזיכטער פון דער פירמע איז בעשטימט געווארען: דירעקטאר הענריק קעמפינסקי, אלס ריכטער-קאמיסאר — האנדעלס-ריכטער היימאן.

*

עס איז אבגעווארפען געווארען די בקשה וועגען א פראלאנגאציע פון דער פירמע „יאן פאהל און זוהן", אינהאבער — ברידער אש, פאבריק פון פלושעדער און מעבעל- נאבעלין-אויסארבייטונגען, יולוש 5. די פירמע האט אנגעוויזען אין בילאנס, אגאקטיוו פון 981,058 פון דעם א פאזיציע פון פערטיגער סחורה — 330,0000 זל. און גארן 120,000 זל. דער גאנצער פאסיוו 770,000 זל. לויט'ן בעריכט פון עקספערטען בעטרעפט דער בילאנס 1,078,422 זל. דער אקטיוו איבערשטייגט דעם פאסיוו מיט 325,361 זל. דאס וועקסעל-אבליגא בעטרעפט דערביי 200,000 זל.

*

די פירמע „בראניסלאוו" (אינהאבער שיפמאן) האט זיך געווענדעט אין געריכט מיט א ביטע וועגען פראלאנגאציע פון די צאהלונגען. די פירמע (נארוטאוויטש 2) שליסט איהר בילאנס מיט דער סומע פון 109,970 זל. דער פאסיוו איז מיט 28,400 זל. קלענער. די פירמע וויל פליסיג מאכען איהר פערמעגען דורך פילינערען פערקויף.

*

טעקסטיל-פירמע אקצ. געזעלש. אינגלענדער האט זיך געווענדעט אין האנדעלס-געריכט, אז מ'זאל איהר פראלאנגירען די צאהלונגען. די פירמע האט געפיהרט איהרע געשעפטען אין זאמאשטש און לובלין און זייט 1920 אין לאדז און לעמבערג. די לעמבערגער פיליע איז אין 1925 י. ליקווידירט געווארען. דער אקטיוו פון דער פירמע בעטרעפט 1 מיט א האלבען מיליאן זל. דער פאסיוו איז קלענער מיט 700 טויזענד זל. די חובות פון דער פירמע בעטרעפען 750 טויזענד זל.

די פירמע זאגט פאר, אז זי וועט קענען בעצאהלען די חובות און פולע 100 פראצענט, אויב זי וועט קענען נאכאמאל רעאליזירען איהרע סחורות א. א. וו.

עפידעמיע פון מערדערייען

א גנב פערלאזט די טורמע

שטעכט זיינעם א חבר און דערנאך זיך אליין

(—) מיט א פאר וואכען צוריק האט איגנאצי נישקעוויטש פערלאזט די טורמע, וואו ער איז געזעסען פאר א גנבה, נעכטען האט ער אויף דער גאס בעגעגענט זיין געוועזענעם חבר קאפיעץ, מיט וועלכען ער האט געהאט חשבונות פון פריהער, ער האט ארויסגעכאפט א מעסער און צוויי מאל איהם אריינגעשטאכען אין בויך. קאפיעץ איז געפאלען בעגיסענדיג זיך מיט בלוט, און נישקעוויטש האט געוואלט אנטלאפען. פערבייגעהער האבען איהם נאכגעיאגט. דאן האט נישקעוויטש ארויסגעכאפט דעם מעסער און זיך אריינגעשטאכען אין ברוסט. ביידען יאט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל, קאפיעץ איז געשטארבען. נישקעוויטש גוססט.

דערמארדעט אין פעלד

און דער פאליציי-הונט געפינט דעם מערדער

(2) מיט עטליכע טעג צוריק האט מען אויף די פעלדער נעבען טורעק געפונען א טויטען קערפער פון א מאנספערשוין, וועלכער איז געווען שרעקליך צוקאליעטשעט, נעבען דעם קערפער זענען געלעגען 2 שטיינער בעשפריצט מיט בלוט. דער טויטער קערפער איז געווען אזוי צוהאקט, אז מ'האט איהם נישט געקענט רעקענען. די פאליציי'אישע אויספארשונג האט קיין שום רעזולטאטען נישט געגעבען. ערשט נעכטען האט זיך צו דער פאליציי אין טורעק געווענדעט א געוויסע מאריא פיאנטעק און מיטגעטיילט, אז איהר מאן וואחשיניעץ, וועלכער איז מיט עטליכע טעג צוריק געגאנגען אויפ'ן מארק מיט 1300 זל. מזומנים איז ביז איצט נישט צוריקגעקומען.

די פאליציי האט דער פרוי געוויזען דעם טויטען קערפער, און זי האט איהם דערקענט אלס איהר מאן.

כדי צו ענטדעקען דעם מערדער האט די פאליציי געבראכט פון ווארשא דעם פאליציי-הונד „אמארא", דער הונד האט געפיהרט די פאליציי צו דער וואוינונג פון א געוויסען טאמאש רומקעוויטש רוטקעוויטש האט זיך נישט מודה געווען. דער הונד האט ווייטער געזוכט און אין א סטאק היי איז געפונען געווארען רוטקעוויטשעס אנצוג בעשפריצט מיט בלוט און 1280 זלאטעס געלד.

דעמאלט האט זיך רוטקעוויטש מודה געווען אין ערמארדען פיאנטעקן. דער מערדער איז א געשמירטער און קייטען אפגעפיהרט געווארען אין טורמע.

דער'הרג'עט מיט א האקמעסער

(2) נעכטען איז אין דארף קאטשישעווי ייטער פיעטריקאוו פארגעקומען א שרעקליכער מארד. זייט א לענגערער צייט זענען צווישען יאן וולאדארטשעווסקי און זיין שכן סטאניסלאוו וואינאר פארגעקומען אפטע מחלוקה. נעכטען האט וואינאר בעמערקט, אז אויף זיין פעלד פאשען זיך וולאדארטשעווסקיס בהמות. וואינאר איז געווארען אזוי שטארק אין כעס, אז ער האט געכאפט א האק-מעסער און דערהרגעט אויפ'ן ארט וולאדארטשעווסקין.

דער מערדער איז ארעסטירט געווארען און איז אפגעפיהרט געווארען אין טורמע.

א מארד נאך א פערוויילונג

(2) נעבען לאסק האט מען נעכטען געפונען א טויטען קערפער פון א מאנספערשוין מיט טיפע וואונדען פון מעסערס אין דער פלייצע, די פאליציי'אישע אויספארשונג האט בעוויזען, אז דער ערמארדעטער איז פאוועל קאראשינסקי פון דארף זשעשטשעוויץ. ווייטער איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז קאראשינסקי איז מאנטאג געווען אויף א פערוויילונג אין לאסק, בעת וועלכער ס'איז פארגעקומען א מחלוקה צווישען איהם און די ברידער לעאן און מארטשין טשעלענסקי. ס'האט זיך טאקע ארויסגעשטעלט, אז די טשעלענסקיס האבען אפגעווארט קאראשינסקין אויפ'ן פעלד און איהם דערהרגעט.

די ארעסטירטע ברידער זענען זיך ביז איצט נישט מודה.

א „ספיריטואליסטישער" מערדער

(2) אנטאני וולאראטש האט שלעכט געלעבט מיט זיין פרוי מאריאנא, ווייל זי יפלעגט איהם נישט לאזען שיכורן. דעם 2. פעברואר האט ער זיך צוקריגט מיט זיין פרוי און האט איהר אנגעהויבען איפערציינען מיט אזוינע שלאגענדע ארגומענטען, אז זי האט צונויפגערופען אלע שכנים. איינער פון זיי, יאן פיעראטא האט געוואלט שלום-מאכען צווישען זיי; ער האט אבער פון וולאראטשען בעקומען אזא שטויס אין בויך מיט'ן פוס, אז ער איז אנידערגעפאלען, און נישט קומענדיג צום בעוואוסטזיין, איז 2 טעג ארום געשטארבען.

וולאראטש איז ארעסטירט געווארען און נעגען איהם איז פערפיהרט געווארען א פראצעס. נעכטען איז דער פראצעס פארגעקומען אין קרייז-געריכט. צוליב דעם, וואס וולאראטש האט געהאנדעלט שיכורערהייט, האט ער בעקומען א מילדע שטראף — 6 חדשים טורמע.

„בעצאהלט" אחוב מיט... אמעסער איזבאק

היינטיגע צייטען טרעפען אזעלכע זאכען, אז א בעל-חוב וויל נישט בעצאהלען, איז נישט קיין גרויסער חטא, אבער דער בעל-חוב זאל נאך זיין מאהנער מכבד זיין מיט א מעסער — צו דער מדרגה איז געקומען דער ערשטער, ה' לאנדוי פון קאפשעניץ.

די מעשה פערצעהלט זיך אזוי: דער היגער סוחר נאטאנסאן האט געהאט א פראטעסט פון ה' לאנדוי אין קאפשעניץ אויף 200 זל., האט ה' נאטאנסאן דורכ'ן געווארט פין וואגען לאנדוי וועט זיך דערמאהנען דעם פראטעסט צו בעצאהלען. דאס איז אבער נישט געשעהען און צוערשט נעכטען האט זיך נאטאנסאן דערוואוסט, אז לאנדוי געפינט זיך אין לאדז. נאטאנסאן האט דעריבער געשיקט זיין אנגעשטעלטען משה מארגאליס, אז ער זאל אויסגעפינען לאנדוין און אויפמאהנען די 200 זל. מארגאליס איז ארומגעלאפען א גאנצען טאג און צום סוף, ארום האלב 10 און אזוינער געפינען דעם בעל-חוב אין דער עקספעדיציע אויף פיעטריקאווער 25.

מארגאליס האט געמאהנט געלד, לאנדוי האט נישט געוואלט געבען, א ווארט צו א ווארט, א געשריי און א געשריי, א קלאפ און א קלאפ און ס'איז אנגעקומען לאנדויס זוהן און דערלאנגט מארגאליס'ען מיט'ן מעסער אין באק. די רעשט איז בייט האט שוין געהאט די פאגאטאווע ביי מארגאליסען און די פאליציי — ביי לאנדויען.

א פאמיליען-טראגעדיע

די ערשטע צייט לעבט מאן און ווייב בשלום, און דערנאך מישט זיך אריין א „פריינדין" א. א. וו.

[2] אין טויער פון הויז אויף פאפ עלא 10 האט זיך פערסמט מיט עסיג - עסענץ די זעקס און דרייסיג יעהריגע יוזעפא מראווינסקא. די ארויסגערופענע פאגאטאווע האט די רענאטקע אפגעפיהרט אין שפיטאל קיין ראדאגאשטש.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט פאלגענדעס וועגען דער סיבה פון זעלבסטמארד:

די מראווינסקא מיט איהר מאן, וואוינען שוין א לענגערער צייט אין דעם אויבענדערמאנטען הויז. זייער צוזאמענלעבען איז די גאנצע צייט געווען א מוסטערהאפטעס, און נאר אין דער לעצטער צייט פלעגט דער מאן אויסזוכען תירוצים, כדי זיך צו קריגען מיט פרוי. די פרוי האט געמיינט, אז דער מאן האט געשעפטליכע עגמת נפש'ן און ער איז דענערווירט דערפאר פלעגט זי איהם פערשווייגען. ערשט מיט א פאר טעג צוריק האט די פרוי זיך דערוואוסט וועגען דער ריכטיגער סיבה פון דעם מאנס נישט צופרידענקייט, און דהיינו:

אין שכנות מיט די מראווינסקים וואוינט א געוויסע אננא איזנאק, מיט וועלכער די מראווינסקים זענען געווען זעהר בעפריינדעט. די איזנאק פלעגט פערברענגען מיט די מראווינסקים גאנצע אווענדע, און ספעציעל גוט געלעבט מיט דער פרוי מראווינסקא. פון א צייט אן האט פלוצים די איזנאק אויפגעהערט צו קומען צו איהרע פריינד. דערפאר אבער האט מראווינסקי אנגעהויבען אפט צו בעזוכען די איזנאק.

די מראווינסקא האט אנגעהויבען דעם ענין צו פארשען, און איז דערגאנגען, אז צווישען איהר מאן מיט דער איזנאק האבען זיך ענטוויקעלט ליבעס-בעציהונגען. די מראווינסקא האט אנגעהויבען מאכען פארווארפען דעם מאן; ער האט זיך אבער נאך ערגער אנגעהויבען צו בעציהען צו דער פרוי. אין די מראווינסקא געגאנגען בעטען ביי דער איזנאק, זי זאל זיך אפזאגען פון איהר מאן. די איזנאק האט איהר עפעס שארף דערויף געענטפערט. צווישען די פרויען האט איינגעפאלען א קריגעריי, בעת וועלכער די מראווינסקא האט געכאפט א בענקעל און דערלאנגט דער איזנאק אין קאפ אריין. די לעצטע איז אוועקגעפאלען א פערחלשטע. די מראווינסקא האט געמיינט, אז זי האט די איזנאק דערהרג'עט און בעשלאסען אליין אויך בעגעהן זעלבסטמארד. זי האט געקויפט עסיג עסענץ, און אויסגעטרונקען.

דערזוייל איז די איזנאק צו זיך געקומען. איהר געזונט - צושטאנד איז אויסער א געפאהר.

דערפאר אבער איז דער צושטאנד פון דער מראווינסקא א געפעהרליכער.

עס ברענט נישט

דעריבער בעקומען מיר איצט א סך הכל און א דאנק

די לאדזשער פרייוויליגע פייערלעשער מעלדען דערמיט, אז די רייגע הכנסה פונ'ם מאסקאראד, וועלכער איז פארגעקומען דעם 8 פעברואר טויזענד נייןהונדערט דרייסיג לטובת דער קאסע פון לאדזשער פרייוויליגע פייערלעשער בעטרעפט 20 טויזענד זיבען הונדערט זעקס און פערציג מיט פיר און זיבעציג גראשען.

די אלע, וועלכע האבען מיטגעהאלפען מיט נדבות אין געלד, אין נאטורה, מיט ארבייט א. ד. ג. דעם ערפאלג פון דער אימפרעזע. דריקט די פערוואלטונג אויס א הערצליכען דאנק.

דער רעזולטאט פון דער אימפרעזע ווערט פאר - עפענטליכט מיט א פערשפעטיגונג צוליב דעם וואס עס האט זיך פערצויגען די אינקאסא.

ווער שטעלט זיך היינט

צו די פאבאר=קאמיסיעס?

היינט, דאנערשטאג דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנטנא 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 8-טען פאליציי-קאמיסאריאט, און זייערע פאמיליען-נאמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

H I J L Ł N O

מארגען M P

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, אגרא דאווא 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 13-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

F G H I J L

מארגען K M

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3, אלעיע קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען אלע מענער פון קאטעגאריע B פון יאהרגאנג 1908 וואס וואוינען אין 5-טען פאליציי-קאמיסאריאט

פון R ביז Z

מארגען פון 8. קאמיסאריאט פון A ביז J

די פאבאר-קאמיסיעס הויבען אן אמטירען 8 א זייגער אין דער פריה. די פאבאר-פליכטיגע דארפען זיך שטעלען מיט די פערזענליכע דאקומענטען, אדער צייגנישען, ארויסגעגעבען דורכ'ן פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע בעשטעטיגען די אידענטישקייט פון דער פערזאן מיט די מיליטערישע אדראטשעניעס, רעגיסטראציע-צייגנישען, וועלכע זענען אויסגעשטעלט דורכ'ן מאגיסטראט פון לאדז.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע אין לאדזער פאוויאט

שבת וועט אין פ. ק. או. לאדז—פאוויאט (פעטריקאווער 187) פארקומען א צוגאב פאבאר קאמיסיע פאר די פאבאר פליכטיגע פון זגערזש, לודמעזש, דאראגאשטש, טשאינאטשין, רעדלאוו און פוטשניעוו. מאנטאג דעם 16. — פון אלעקסאנדער, קאנסטאנטין, רודא-פאביאניץ, טושין און פון די גמינעס פאביץ, כאיני און בראיצי.

דעם 17. — ברוס, ברושיצא, וועלקא, גאספאדאוש קרושאוו, לאגעווניקי, נאוואסאלנא, כאמביען און ווסקיטנא.

אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע

עס האט זיך אנגעהויבען די רעגיסטראציע אויף דרינגענדע הילף פאר'ן חודש מאי, 1930 פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג, פאר אפריל אין אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע, און וועלכע האבען אויסגעשעפט דאס רעכט צו געזעצליכער אונטערשטיצונג פון ארבייטסלאזען פאנד אין אפריל פונ'ם ל. י.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין אונטערשטיצונגס-אמט, נאראנסקא 131 פון 9 ביז 14 א זייגער, לויט פאלגענדען סדר:

היינט, דאנערשטאג, דעם 12 —

K, L Ł

פרייטאג, דעם 13 —

M N O

שבת, דעם 14 —

P R S

מאנטאג, דעם 16 —

T U W Z Ż

די ארבייטסלאזע, וואס קומען זיך רעגיסטרירען, מוזען ארויסווייזען דאקומענט, וועלכער זאל בעווייזען די אידענטישקייט; א לעגיטימאציע פון פ.א.פ.פ. (מלוכה'שען ארבייט פערמיטלונגס-אמט), וועלכע בעשטעטיגען דעם פאקט פון בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג פאר אפריל פון ארבייטסלאזען פאנד און דעם פאקט פון מעלדען זיך צו קאנטראל אין דער אפטיילונג פון פ.א.פ.פ., און דאס פערזיכערונגס ביכעלע פון קראנקען קאסע אין לאדז.

די פּעראָרדנונג וועגען שילדען

מ׳זאָל וויסען, מיט וועמעו מ׳האָט צו טון

(מ) לויט דעם 33־טען פּאַראַגראַף פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט וועגען אינדוסטריע־רעכט, דאַרפען די אַלע, וועלכע פיהרען אַנ׳ אונטערנעהמונג, בעצייכענען פון אויסען דורך ענטשפּרעכענדע שילדען, טאַוולען א. ד. גל. דעם אָרט פון דער אונטערנעהמונג. עס דאַרפען אויפגעצייכענט ווערען דער נאָמען, די פאַמיליע, אָדער די פירמע. די נעמען אויף די שילדען דאַרפען ענטשפּרעכען די קאָנצעסיע און דעם האַנדעלס־רעגיסטער.

פאַר עובר זיין די פעראָרדנונג דראָהט 1000 זל. שטראָף אָדער אַרעסט ביז 14 טעג.

א אורטייל פון אַרבייטס-געריכט

[ב]) נעכטען איז אין אַרבייטס - געריכט בעטראַכט געוואָרען די אַנקלאַגע פון געוועזענעם פאַבריקס - מייסטער גוסטאַוו קימעל געגען דער פירמע ב. ראָטבערג, קאָפּערניקאַ 55. וועגען טויזענד צוויי הונדערט זיבען און זעכציג זלאָטים ענטשעדיגונג.

גוסטאַוו קימעל האָט געאַרבייט אַלס מייסטער אין דער מעכאַנישער וועבעריי פון ראָטבערג. אין מערן טויזענד נ״ן הונדערט דרייסיג איז ער געקינדיגט געוואָרען, און דערביי זיך געווענדעט צום פעדזיכערונגס - אַנשטאַלט פאַר אַנטלעקמועלע אַרבייטער וועגען אַרבייטסלאָזען - אונטערשטיצונג, דער פעדזיכערונגס - אַנשטאַלט האָט געענטפערט, אַז ער קען נישט אויסצאָהלען קיין אונטערשטיצונג, ווייל די פירמע ראָטבערג האָט נישט געצאָהלט די פערזיכערונגס - אָפּצאָהלען. דעמאָלט האָט קימעל איינגעקלאָגט די פירמע וועגען ענטשעדיגונג אין דער הויך פון טויזענד צוויי הונדערט זיבען און זעכציג זל. מיט 20 גראָשען וועלכע קימעל וואָלט בעקומען פון פעדזיכערונגס - אַנשטאַלט. דאָס געריכט האָט צוגעשפּראָכען פאַר קימעלען די גאַנצע סומע.

געמשפּט פאַר אונטערצינדען

[ב]) הינטער טשאַרנאַטשין אין דאָרף סטאַרא ווקעש איז אין א געוויסען טאָג אויסגעבראָכען א שרפה און ניט קוקענדיג אויף דער באַלדיגער רעטונגס - אַקציע זענען פערברענט געוואָרען דריי סטאַדאָלעס מיט תבואה.

ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די סטאַדאָלעס זענען אונטערגעצונדען געוואָרען דורך יאַן סטאַשאַק און אַנדזשעי יאַקעל, וועלכע זענען געמטען געשטאַנען בעשולדיגט אין דאָזיגען פערברעכען פאַרן קרייז־געריכט. דאָס געריכט האָט פערמשפּט סטאַשאַקען אויף 4 יאָהר שווערע טורמע, יאַקעל איז בעפרייט געוואָרען.

אַפּטייקען

(2) מ. ליפּיעץ, (פּיעטריקאָווער 193); מ. מילער, (פּיעטריקאָווער 46); וו. גראַשקאָווסקי, (קאָנסטאַנטינער 15); פערעלמאַן, (ציגעלניאַנאַ 64); ה. ניעוויאַראָווסקי, (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37); ז. יאַנקעלעוויטש, (אַלט־שטאָט 9).

ווען דער קושער קושט...

[ב] דאָס שטעטישע געריכט האָט בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען בנימ׳ן קושעה ׳ וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין פעלשען א וועקסעל, פאַר וועלכער ער האָט געקויפט אַנאַנצוג אין קאָנפעקציע־געשעפט פון שמיגעלסקי, גלובנא 48.

דער בעשולדיגטער האָט זיך נישט מודה געווען אין פעלשען דעם וועקסעל. דאָס געריכט האָט איהם פערמשפּט אויף 6 חדשים תפיסה.

שבת דאַווענט ה׳ סיראָטא אין פי׳ הארמאָניע

דער בערימטער קאַנטאָר גרשון סיראָטא קומט צו פאָהרען קיין לאָדז מיט דער פאַבריקס־באַהן, היינט, 4.30 א זייגער נאָכם. די לאָדזער מעדלאַמאַגען און מוזיקער גרייטען צו א פייערליכע קבלת־פּנים פאַר׳ן חשוב׳ן גאַסט.

דאָס דאַווענען פון גרשון סיראָטא אין לאָדז, האָט אַרויסגערופען גרויס אינטערעס ביי די לאָדזער יודען. דער גרויסער קינסטלער איז נאָכגעקומען די בקשה פון זיינע אנהענגער מתנה צו זיין דאָס לאָדזער יודענטום מיט זיינע נייע ליטורגישע שאַפונגען. כדי צו געבען די ברייטסטע שיכטען די מעגליכקייט איהם צו הערען זענען איינטריטס־קאַרטען זעהר ביליג.

רעזולטאַטען פון די שטאָט-ראָט-וואַהלען

אין וואַרשאַ און זלאַטשעוו

(—) זונטאָג זענען פאָרגעקומען וואַהלען צום שטאָט־ראָט אין וואַרשאַ און אין זלאַטשעוו. פון די 10 מאַנדאַטען האָבען אין וואַרשאַ בעקומען: פּ.פּ.ס. 1 מאַנדאַט, סאַנאַציע — 1 מ. פעראייניגטע יודישע ליסטע 5 מאַנדאַטען, פעראייניגטע קריסטליכע (ב. ב.) 5 מאַנדאַטען.

אין זלאַטשעוו האָבען בעקומען יודישע ליסטע 170 שטימען — 1 מאַנדאַט, פּ.פּ.ס. 2 מאַנדאַטען בונד — 35 שטימען 0 מאַנדאַטען, לינקע פּועלי ציון 350 שטימען — 2 מאַנדאַטען; רעכטע פּועלי ציון 59 שטימען 0 מאַנדאַטען; לאַנדווירטען (סאַנאַציע) 4 מאַנדאַטען, אגודה 135 שט. — 1 מאַנדאַט נ. ד. — 2 מאַנדאַטען.

א דאָרפס-שרפה

נעכטען איז אויסגעבראָכען א גרויסע שרפה אין דער לאַנדווירטשאַפט פון סטאַניסלאַוו קאַמאַנאַוסקי אין דאָרף קאַטליאַי, גמינא בראָיעץ. דאָס פייער האָט פערניכטעט אַלע געביידען פון דער לאַנדווירטשאַפט צוזאַמען מיט׳ן לעבעדיגען און טויטען אינווענטאַר. דער שאַדען איז גרויס.

יוסטיץ-מיניסטער צאַר קומט אויפ׳ן חנוכת-הבית פון קרייז-געריכט

(ב) ס׳איז שוין פעסטגעשטעלט געוואָרען דער פּראָגראַם פון די פייערליכקייטען ביים ערעפענען דעם נייעם בנין פון קרייז־געריכט. דער יוסטיץ־מיניסטער צאַר וועט קומען קיין לאָדז פרייטאָג אין אָווענד, שבת האַלב עלף וועט פאָרקומען א גאָטעסדינסט און דאַן וועלען די פּראָקוראָרען און ריכטער פאָרגעשטעלט ווערען פאַר׳ן מיניסטער. האַלב 12 וועט פאָרקומען דער פייערליכער חנוכת־הבית, מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען: פּרעזעס פון קרייז־געריכט בעלושינסקי, פּראָקוראָר מאַקאַווסקי און א פאָרשטעהער פון דער אַדוואָקאַטור. דאַן וועט האַלטען א רעדע דער יוסטיץ־מיניסטער צאַר.

5 א זייגער נאָכמיטאָג וועט דער יוסטיץ־מיניסטער אויפנעהמען דעלעגאַציעס. האַלב 10 אין אָווענד אַרדענט איין דער פעראיין פון ריכטער און פּראָקוראָרען א ראַוט אין די זאַלען פון דער קרעדיט־געזעלשאַפט.

דער גרויסער פּראָטעסט-טאָג פון לאָדזער יודענטום געגען דער עליה-גזירה

ווי עס איז געווען צו ערוואַרטען, האָט די בעפאָרשטעהענדע פּראָטעסט־דעמאָנסטראַציע פון לאָדזער יודענטום געגען דעם אַטענטאַט פון דער ענגלישער רעגירונג אויף די רעכט פון יודישען פאָלק אין ארץ־ישראל, געפונען דעם וואַרימסטען אָפּקלאַנג אין די ברייטסטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג. דאָס איז געווען אָמ׳בולט׳סטען צו בעמערקען אויף דער נעכטיגער פערזאַמלונג, וואָס איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, צו וועלכער עס זענען געקומען פאָרשטעהער פון בערך 60 פערשידענע אָרגאַניזאַציעס, שולען, סוחרים־פעראיינען, האַנדווערקער־צעכען, ספּאָרט־פעראַיינען א. א. וו.

די פערזאַמלונג עפענט העפּ. ד״ר ראָזענבלאַט מיט א קורצער רעדע, אין וועלכער ער בעטאָנט די גרויסע עולה, וואָס ווערט געטאָן דעם יודישען פאָלק דורך די לעצטע פעראָרדנונג פון דער ענגלישער רעגירונג. ער אונטערשטרייכט די נויטווענדיגקייט, אַז עס זאָל געהערט ווערען די שטאַרקע פּראָטעסט־שטים פון גאַנצען יודענטום און דריקט אויס די איבערצייגונג, אַז דאָס גאַנצע לאָדזער יודענטום וועט זיך בעטייליגען אין דער גרויסער פּראָטעסט־דעמאָנסטראַציע, וואָס וועט איינגעאָרדענט ווערען דעם קומענדיגען מאָנטאָג, דעם 16. ה. ח., 6 אין אָווענד.

די אַנוועזענדע דעלעגאַטען זאָגען אַרויס זייער מיינונג וועגען דעם אופן פון דער איינאָרדנונג פון דער דעמאָנסטראַציע און טראָגען אַריין פאָרשלאָגען בנוגע דער אָרדנונג און דעם מאַרשרוט. ה׳ העד. אוזנער האַלט א קורצע שלום רעדע, אין וועלכער ער פאָדערט אויף צו א מאַסענהאַפטער בעטייליגונג אין דער פּראָטעסט־אַקציע. אַלע אַנוועזענדע פאָרשטעהער ערקלערען דערויף פייערליך, אַז זיי זענען זיכער, אַז די מיטגלידער פון זייערע אָרגאַניזאַציעס וועלען זיך אַלע ווי איין מאַן שטעלען פּינקטליך צו דער פּראָטעסט־מאַניפעסטאַציע און וועלען אויך שליסען די געשעפטען פון 6 אָווענד.

* * *

היינט, 9 אָווענד קומט פאָר א דרינגענדע זיצונג פון די פאָרשטעהער פון אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען און יוגנט־אָרגאַניזאַציעס.

קיין שום הנחות פאַר הויז - בעזיצער וועלכע זענען פערפליכטעט צו קאַנאַליזירען זייערע הייזער

(ב) אונטער׳ן פאָרזיץ פון פּרעזידענט זשעמיענצקי איז פאָרגעקומען א זיצונג פון קאַנאַליזאַציע־קאָמיטעט.

אינזש. סקשיוואַן האָט אָפּגעגעבען א גענויען בעריכט פון די בויזאַציגע קאַנאַליזאַציע־אַרבייטען און די געפּלאַנטע אַרבייטען אויפ׳ן יאָהר 1930.

דאַן האָט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע וועגען די פּאָסטולאַטען פון די הויזבעזיצער, וועלכע ווילען הייראָהר נאָר טיילווייז פעראייניגען זייערע הייזער צו דער קאַנאַליזאַציע־נעץ. און דאָס אויך פאַר א גאַנצע רייה קאָנצעסיעס און הנחות.

ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען אויף קיין שום הנחות הייראָהר נישט איינצוגעהען און פאָדערען פון אַלע הויזבעזיצער, וועלכע זענען פערפליכטעט צו קאַנאַליזירען זייערע הייזער, אַז זיי זאָלען דאָס אויספיהרען אין בעשטימטען טערמין און שום אויסנאַהמען.

ווייטער זענען בעטראַכט געוואָרען די אויסלענדישע אָפּערטען אויף אויסצופירען די שטאָטישע וואַסערלייטונג. ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז קיין איינע פון די אַריינגעפּלאַסענע אויסלענדישע אָפּערטען קען נישט אָנגענומען ווערען.

פערשיכורט די שאַפע און די עקרת הבית ברעכט איהם א ביין...

[ב] מאַטושעווסקי פון זאַקאַנטנא זיבען און זעכציג איז געווען א שכור, און אַז ער פלעגט נישט האָבען קיין געלד אויף שנאַפּס, פלעגט ער אַרויסשלעפּען עפּעס פון שטוב און פערקויפען. דעם 9 דעצעמבער טויזענד נ״ן הונדערט דרייסיג האָט ער, ווייזט אויס, געוואָלט מאַכען א שטאַרקע כוסה, און ווען קיין קלייניגקייטען זענען נישט געווען פון אויבען אונטער׳ן האַנד, האָט ער פערקויפט אַ... שאַפע און האָט געשפּרינט בי׳ן שפּעט ביינאַכט.

ווען ער איז געקומען א היים, האָט ער געטראָפען זיין פרוי, וועלכע האָט איהם אָפּגעוואַרט מיט א שטעקען אין האַנד, די האָט איהם אזוי מכבד געווען, אַז מ׳האָט צו איהם געמוזט אַרויסרופען די פּאָגאָטאָוויע.

דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט, אַז ביי מאַטושעווסקי׳ן איז צובראָכען א פוס.

געגען מאַריאַנען איז פאָרגעפיהרט געוואָרען א פּראָצעס. דאָס געריכט האָט אָנגעפונען אין איהר האַנדלונג מילדערנדע אומשטענדען, און זי פערמשפּט אויף 6 חדשים טורמע.

דריי אמת׳ע עלעגאַנטען, וואָס זייער מסחר איז פאַלשע באַנקנאָטען

[ג] אין די געגענדען פון פּאַביאַניץ, לאַסק און קאַליש זענען לעצטענס פערשפּרייט געוואָרען פיל פאַלשע 5־זלאָטי - באַנקנאָטען.

נעכטען זענען אין וואַגאָן פון צוג לאָדז - פּוזנאַן אַריינגעקומען דריי עלעגאַנטע הערען. איינס זעלבען וואַגאָן זענען געפאָהרען אויך איינעגע געדיים - אַגענטען. א איינער פון די עלעגאַנטע פּאַסאַזשירען האָט ביים שנק איז וואַגאָן אָפּגעווישט א 5־זלאָטי - באַנקנאָט. ווען דער אַגענט האָט נאָכגעזעהען דעם באַנקנאָט, האָט ער פעסטגעשטעלט, אַז עס איז א פאַלשער און האָט באַלד פעראָרדענט צו אַרעסטירען אַלע דריי עלעגאַנטע הערען. אין סקאַלמעזשיץ האָט מען זיי אויסגעלעזט טיטולירט און מ׳האָט פעסטגעשטעלט, אַז דאָס זענען וויליהעלם ליעבער, וויטאָלד ראַטאַיסקי ביידע פון לאָדז און וויקטאָר לאַסיאַק פון פּוזנאַן. מ׳האָט ביי זיי געפונען א וואַליזקע מיט דריי הונדערט און צוואַנציג 5־זלאָטי־שטיק, פאַרבען א. אנד. בעת דער רעוויזיע ביי לאַסיאַקען אין פּוזנאַן, האָט מען געפונען א גאַנצע מאַשינע, וועלכע האָט געדינט צו פערניכטען דריי הונדערט פאַלשע באַנקנאָטען. אַלע 4 זענען אַרעסטירט געוואָרען.

ע׳, גאַרנישט... גאַרנישט! דער לעהרער איז דאָך נאָר אויסען געווען א גוטען סוף

[—] אין מענער - גימנאַזיום א. נ. פון גלדה סקאַרזשעסקי האָט דער לעהרער פון פּויליש, וועלכער האָט געוואָלט עקזאַמענירען די מאַטורקיסטען פאַר׳ן עקזאַמען פערטיילט די שילער א קאָנספּעקט מיט די פּראַגען, וועלכע ער וועט זיי שטעלען בעת די עקזאַמענס.

צופעליג איז די אפערע ענטדעקט געוואָרען, מ׳האָט וועגען איהר מיטגעטיילט דעם קוראַטאָריום וועלכע האָט באַלד פעראָרדענט דעם לעהרער אָפּצושטעלען פון זיין אַמט און אָפּגעשטעלט די עקזאַמענס.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז איינס פאָרגעקומענעם איז שולדיג דער לעהרער אַליין, וועלכער האָט אויף אַזא אופן געוואָלט פערזיכערען א גינסטיגען אויסגאַנג פון די עקזאַמענס אַבער זיין געגענשטאַנד. אַלע שילער זענען צוגעלאָזט געוואָרען צו די עקזאַמענס. אויפ׳ן אָרט פון לעהרער ר. איז צו די עקזאַמענס בעשטימט געוואָרען אַנאַנדער לעהרער.

אַ שבועה.

מיטוואָך, 8 א זייגער פרויה האָט געשוואוירען אין דער אַלטשטעטישער שול אויף וואָלבאָרסקא גאַס דער איינהאָבער פון עקספּעדיציאָנס־געשעפט, פּילינסקי 60

משה גאַרפינקעל

ביי א ספר תורה, אָנגעצינדענע ליכט און טלית דורך דעם שידוכס־געריכט, וואָס איז אויסגעגעבען געוואָרען דורך די ה״ה אַדוואָקאַטען מאָשקאָווסקי, קאַלעצקי און הרב פינער. די שבועה האָט בעגלייט הרב פינער. 7331

קלאַנג־פילם טעאַטער

„CASINO"

היינט פּרעמיערע!

וואָהנזין פון יוגענד און ליבע

מייסטערווערק פון גבניאַלען רעזשיסער

א. ג. A. FEYDER

חלומות פון גליק

ריהרענדע דראַמע, אין די הויפּטראָלען:

דער ליבלינג פון פּובליקום Michał CZECHOW

די שעהנע KARINA BELL

דער ליבלינג פון פרויען Gaston MODOT

מי או ך די 6־יעהריגע Bianka LORET

די לידלעך אין דער דייטשער שפּראַך

קלאַנג־צוגאַבע און פּוילישע אַקטואַליטעטן.

אָנהייב 4.30, 6׳ 8 און 10 אָווענד.

שבת׳דיגע גאָרטען-פערוויילונג לטובת די מעדעם-שולען

די גאָרטען־פערוויילונג, וועלכע ס׳אָרדענט איין דאָס קוראַטאָריום פון די מעדעם־שולען, דעם שבת נאָכמיטאָג אין העלענאָוו, האָט אַרויסגערופען אין שטאָט א גרויסען אינטערעס. פערוויילונג אויף דער פרייער לופט און זומער פערשאַפען א סך פערגעניגען. בפרט א פערוויילונג מיט אזא פּראָגראַם, ווי דער, וואָס וועט אויפגעפיהרט ווערען דעם שבת אין העלענאָוו. צוויי אָרקעסטערס וועלען שפּילען. דער כאָר פון קולטור־ליגע, וועלכער האָט זיך שוין זעהר בעליבט געמאַכט, האָט צוגעגרייט א ספּעציעלען קאָנצערט־טייל פון געקליבענע מוזיקאַלישע פּערל. א בעזונדערער יום־טוב וועט זיין די פערוויילונג פאַר אונזערע קינדערלעך. יעדעם קינד וועט אויך בעקומען א מתנה.

די מוסטער־גרופּען ביי „מאָרגענשטערן" טענער און פרויען, גרייטען אויך צו ספּעציעלע אַרבעגען. א חוץ דעם וועלען נאָך אַרויסטרעטען אַרטיסטען מיט ספּעציעלע נומערן, אַזוי אַז דאָס פּראָגראַם וועט יעדען איינציגען צופרידען שטעלען.

לעצטע פאָרשטעלונגען פון „מאָטקע גנב" אין שטאָדט-טעאַטער

נישט קוקענדיג אויף דעם גרויסען ערפאָלג, וועלכען שלום אשס „מאָטקע גנב" (אין דער פּאָרלישער בעאַרבייטונג פון מאַרק אַרנשטיין) האָט זיך דאָ ערוואָרבען, איז דאָך די דירעקציע פון שטאָט־טעאַטער געצוואונגען אַראָפּצונעהמען די פּיעסע פון רעפּערטואַר, ווייל איינגע פון די הויפּט־ראָליסטען מוזען אָפּפאָהרען אויף זומער־אויפענטהאַלט. היינט, מאָרגען, זונטאָג און מאָנטאָג קומען פאָר די לעצטע פיר פאָרשטעלונגען פון „מאָטקע גנב" אין זומערדיגען שטאָט־טעאַטער (ציגעלניאַנאַ 16). דינסטאָג וועט אין זעלבען טעאַטער פאָרקומען די פּרעמיערע פון יעקב גאָרדינס „דער יודישער קעניג ליר" — ספּעציעל בעאַרבייט פאַר דער פּוילישער ביהנע פון בעקאַנטען דראַמאַטורג און רעזשיסער מאַרק אַרנשטיין (אַנדזשעי מאַרעק). די הויפּטראָלע שפּילט דער העכסט טאַלאַנטירטער אַרטיסט יעזשי וואַסקאָווסקי, שמאַי—נגוטש און טייבעלע שפּילט אירענע האַרעצקאַ. דער „יודישער קעניג ליר" איז רייך אילוסטרירט מיט געזאַנג, מוזיק און טענץ.

פּראָגראַם פון לאָדזער ראַדיאָ-סטאַציע

11,30 — פּרעסע־איבערזיכט (פּאַט).

11,58 — צייט־סיגנאַל, קאָמוניקאַטען.

12,30 — מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטען.

15,20 — פאָרטראָג: „אויפ׳ן פּוילישען דרום" — ד״ר קאַטיערזש טאַבישיק פון וואַרשאַ.

15,45 — קאָמוניקאַט פון דער געגענד־גאַרדליגע

16,15 — גראַמאָפאָן־מוזיק פון וואַרשאַ.

17,15 — „צווישען ביכער" — וועגען די נייעסטע אויסגאַבען: פּראָפ. ה׳ מאַשטשיצקי.

17,45 — נאָכמיטאָג קאָנצערט.

18,45 — לאָדזער נייעס, קאָמוניקאַטען.

19,15 — טראַנסמיסיע פון וויען.

21,30 — טראַנסמיסיעס וואַרשאַ ראַדיאָ צייטונג.

22,15 — קאָמוניקאַטען.

23,00 — טאַנץ־מוזיק. 5

מעלדונג

היינט, דאָנערשטאָג, 9 אָווענד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) א דרינגענדע זיצונג פון די פאָרשטעהער פון אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען און יוגענד־אָרגאַניזאַציעס אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פּראָטעסט־טאָג פון לאָדזער יודענטום געגען דער בעגרענצונג פון דער עליה קיין ארץ־ישראל.

אַלע ווערען אויפגעפאָדערט אונבעדינגט צו קומען.

פעראייניגטער קאָמיטעט פון די ציוניסטישע גרופּירונגען אין לאָדז.

שטיינער און בלעך אנשטאט דעם קערפער פון א מת

די ביינער פון א קליינשטעלדיגען יודען זענען פערבליבען אין פראסעקטאריום און בעגראבען האט מען בלעך און שטיינער

פון לעמבערג שרייבט מען:

אין לעמבערג איז מיט א צייט צוריק פאר-געקומען אנ'אויסערגעווענליכער פאל מיט א יודי-שען מת, וועלכער איז איבערגעגעבען געווארען פון פראסעקטאריום צו דער „בני לייה", כדי דער קערפער זאל געבראכט ווערען צו קבורה אויף דעם יודישען בית-עלמין.

די מעשה איז אזוי:

אין לעמבערגער קריסטליכען שפיטאל איז גע-שטארבען א בחור, א שלאסער פון שטעטעל ז. מיט דעם נאמען ל.

אלע בעמיהונגען פון דער „בני לייה", אז דער טויטער קערפער זאל נישט אריינקומען אין פראסעקטאריום זענען געווען אומזיסט.

עס איז געשעהען דערפאר, ווייל פון דער פאמיליע האט זיך קיינער נישט געמעלדעט, הגם די „בני לייה" האט געזוכט און גיפארשט נאך דער פאמיליע און הגם דאס שטעטעל ז. איז נישט ווייט קיין לעמבערג.

עס נעמט זיך דערפון, וואס ביי אונז יודען זענען נאך פערהאן די אוויגערופענע „גוזעצלי-כע" און נישט-„געזעצליכע" קינדער, דער בחור איז געלעגען אין שפיטאל אונטער'ן אנדערען נא-מען ווי זיין פאטער אדער מוטער הייסען און דאס האט געפיהרט דערצו, אז מען האט דעם נא-מען אין שטעטעל גארנישט געקענט.

און דער טויטער קערפער פון בחור האט גע-מוזט איבערגעגעבען ווערען דעם פראסעקטאריום.

עטליכע טעג שפעטער האט די „בני לייה" ארויסבעקומען דעם טויטען קערפער פון דעם בחור.

אבער א שוידערליך בילד האט זיך פאר-געשטעלט פאר די מענשען וואס מאכען די קבורה און פאר די מיטגלידער פון דער „בני לייה" אין דער מינוט, ווען מען האט אויף דעם בית-עלמין געעפענט דעם ארון פון מת, האט מען געטראפען אויף דעם ארט פון א קערפער זענען געלעגען עטליכע שטיקער פלייש, אויף דעם ארט פון קאפ איז געלעגען אנ'אלט פערזשאווערטע בלעך פון א וואש-בעקען און אויף דעם ארט פון בויך איז געלעגען א שטיין.

דערווייל האט מען די דאזיגע שטיקלעך פלייש געבראכט צו קבורה כדין...

דער פרעזעס פון דער בני לייה ראטמאן הירשפרונג האט זיך אין דער אנגעלעגענהייט געווענדעט צום פראפ. מאקאווסקי און איהם גע-פרעגט, וואס עס איז דא געשעהען? עס איז דאך א אומדערהערט געשעהעניש און א בארבאריזם פון בזיון-המת. די דאזיגע אינטערווענץ האט גע-האט די פעולה, אז דער פראפעסאר מאקאווסקי האט געענטפערט מיט אלערליי תירוצים, אבער דאס געשעהענע איז נישט מעהר גוט צו מאכען. די אברים פון דעם יונגען שלאסער זענען נישט מעהר פערהאן.

די ליבע פון א 16-יעהריג מיידעל

האט דערפיהרט צו א מארד און עטליכע זעלבסטמארדען

לובלין. געשעהען איז עס אין שערליטש, נישט ווייט פון לובלין. דער 25-יעהריגער קאנ-סטאנטי מאזורעק, א זוהן פון א פערמעגליכען פויער האט זיך פערליבט אין דער 16-יעהריגער קאשא קאטשאנאווסקא א יונג אבער זעהר שעהן מיידעל און אזוי לאנג האט ער געזוכט צו פאנגען די שיינע קאשא ביז זי איז געווארען אפיציעל זיין כלה.

קאשא האט אבער איהר חתן נישט ליב גע-האט און זיך דעריבער בעמיהט אפצושלאגען טאג'ן טערמין פון דער חתונה. קאנסטאנטי האט גע-פיהלט, אז קאשא זוכט זיך ארויסצודרעהען פון זיינע הענד און ווארט נאר אויף א געלעגענהייט. האט ער דעריבער בעשלאסען א סוף צו מאכען; אדער זי וועט פאר איהם חתונה האבען אדער ער וועט איהר און זיך דערשיסען.

מיט'ן דאזיגען בעשלוס איז ער געקומען צו זיין כלה פאריגען מיטוואך 4 א זייגער נאכמיטאג. נאך א קורצען געשפרעך, וועלכער איז אבער געווען געפיהרט אין א דערנערווירטען טאן האט קאנסטאנטי ארויסגעכאפט א רעוואלווער און צוויי מאל אויסגע-שאסען. קאשא איז אומגעפאלען אין א קאלוזשע בלוט. דערזעהענדיג, וואס ער האט געטון, איז קאנ-סטאנטי ארויסגעלאפען פון שטוב און מיט'ן רעוואל-ווער אין האנד זיך געלאזט לויפען צום יודישען בית-עולם, וואהרשיינליך, כדי זיך דארט צו בעהאלטען. פאליציי האט איהם גענומען זוכען און דערזעהענדיג, אז פאליציי דערנעהנטערט זיך צום בית-עולם, האט ער מיט'ן זעלבען רעוואלווער צוויי מאל צו זיך אויס-געשאסען און געבליבען ליגען א שווער פערוואונדע-טער. מען האט איהם אין אזא מצב אבגעפיהרט אין שפיטאל, וואו עס האט זיך אנגעהויבען די גסיסה זיינע און אין א שעה ארום איז ער געשטארבען.

די שוועסטער פון מערדער און זעלבסטמערדער, טעאפילא, דערוויסענדיג זיך וואס איהר ברו-דער האט אפגעטון, האט אויסגעטרונקען א פלאש עסיג עסענץ כדי א סוף צו מאכען צו איהר לעבען. דער פאטער ווידער קאנסטאנטי'ס דערוויסענדיג זיך, וואס מיט זיינע קינדער איז געשעהען האט געכאפט א האזיר מעסער און געפרובט זיך איבערשניידען דעם האלז. די שכנים האבען איהם אבער אבגעראט-טעוועט.

פרייטאג איז פארגעקומען די לויה פון דער גע-געקומענע חתן כלה, וועמען די ליבע און אייפערזוכט האט איבערגעהאקט דאס יונגע לעבען.

אויסטערלישע געשיכטע מיט א פרוי — א ליליפוט

צוליב וועלכער א יוד. יונגערמאן ווערט אנגעקלאגט אין פרויען-האנדעל

עהערנעכטען האט זיך אין ווילנע, פאזיליאנער גאס, אפגעשפילט פאלגענדע סענסאציאנעלע גע-שיכטע:

אין הערמאהנטען הויף רינט ביי א יודישער משפחה די קריסטליכע דינסט וואנדא ליסעוקא, די הערמאהנטע דינסט האט געהאט אין דער היים אין איהר דארף א שוועסטער, וועלכע זעהט אויס, גישט געקוקט אויף איהרע 24 יאהר, ווי א קליין מיידעלע פון א יאהר 4.

לעצטענס האט די דינסט אראפגעבראכט איהר שוועסטער צו זיך קיין ווילנע. און איהר בעווייזען זיך אויפ'ן הויף האט ארויסגערופען אנ'אמת'ע סענ-סאציע.

די דאזיגע ליליפוט פרוי האט בעמערקט דער יודישער יונגערמאן באראוויק, וועלכער וואוינט אין זעלבען הויף.

איהם איז ארויסגעקומען אויפ'ן געדאנק, אז דאס פערזעהעניש וואלט געווען א וויכטיגע מציאה פאר'ן מוזיי פון די „נאטור-קאפריזען", וועלכער גע-פינט זיך אין אלשוואנגס געשעפט.

דער יונגערמאן האט גענומען די 24-יעהריגע „עופה'לע" פאר איהר דראבנער הענטעלע און האט זי אפגעפיהרט צום דירעקטאר פון מוזיי.

דערזעהענדיג די קליינע פרוי האט דער לעצ-טער גלייך אפגעשאצט, וואס פאר א ווערט דער האר זיגער עקספאנאט קען האבען פאר אוהם.

ער האט געבעטען דעם יונגענמאן ער זאל איהם דערצעהלען, וואו וואוינט דער „עקספאנאט", פון וואנען שטאמט זי א. אז. וו.

עטוואס שפעטער האט דער יונגערמאן גע-בראכט צו פיהרען אין מוזיי די שוועסטער און דער מוזיי-דירעקטאר האט זי גלייך פארגעלעגט אנ'אנ-גאזשמענט דערביי וועט די שוועסטער פאהרען מיט איהר צוזאמען איבער גאנץ איראפא וואוהין נאר דער מוזיי וועט פערפאהרען.

דער רינסט איז דער פארשלאג שטארק גע-פעלען געווארען און זי האט מסכים געווען.

זי האט גלייך בעקומען א ביסעל געלד ווי אויף הוצאות-געלד אונטער-צופאהרען אין איהר געבורטס-דארף ארויסצונעמען די מעטריקע פון איהר שוועס-טער — דאס ליליפוט'ל.

דערווייל זענען וועגען דער גאנצער געשיכטע געוואויר געווארען דער דינסטס קרובים, וועלכע האבען אויפגעהויבען אנ'אלארם, פארדערענדיג פון דער דינסט זי זאל זיך ענטזאגען פון איהר פלאן צו פאה-רען מיט'ן מוזיי. דערביי האבען די קרובים אנגע-הויבען פארדעכטיגען דעם יונגענמאן באראוויק, אז ער איז א פרויען-הענדלער און האט זי איינגע-רעדט צו פאהרען מיט'ן מוזיי אין אויסלאנד, וואו עס וועט זי — די יונגע דינסט קאנען פערקויפען.

די קרובים פון דער דינסט האבען געמאלדען דער פאליציי, אז זייער שוועסטער איז פערפיהרט געווארען דורך א פרויען-הענדלער. אויסהערענדיג די גאנצע געשיכטע, האט דער פאליציי-קאמיסאר בעפרייט באראוויק'ן און דערקלערט די קרובים, אז זיי קאנען לאזען רוהיג פאהרען זייערע שוועסטער מיט'ן מוזיי.

די געצוויימנישען פון האנדעל

מיט יודישע פרויען אין ארגענטינא

פון בוענאס איירעס מעלדעט מען:

די אויפדעקונג וואס איז דא געמאכט געווא-רען וועגען א ווייסער שקלאפען ארגאניזאציע אונ-טער דעם מאנטעל פון א געגענזייטיגער הילפס-ארגאניזאציע האט געפיהרט דערצו, דאס אויך אנדערע זיד-אמעריקאנישע שטאטען ווי בראזיליען, טשילי און אורוגוואי זאל מען אנפאנגען ארויס-רייניגען די דאזיגע פויגלען פון ווייסע-שקלאפער האנדעל.

אונטער דעם נאמען „צבי מענדאל געזעל-שאפט" האבען יודישע ווייסע-שקלאפען-הענדלער אנגעפיהרט זייער שענדליכע האנדעל אין משך פון פופציג יאהר. דער גרינדער פון דער געזעל-שאפט איז געווען א פוילישער יוד, וואס איז גע-קומען אהער מיט פופציג יאהר צוריק און געלעגט דעם פונדאמענט פאר אנ'אינטערנאציאנאלער אר-גאניזאציע פון ווייסע שקלאפען הענדלער.

די „צבי מענדעל געזעלשאפט" האט אנ'אייגע-נעם בית עולם, וואו דער גרינדער ליגט טאקע בעגראבען אונטער א טייערען מאנומענט, וואס די מיטגלידער פון דער געזעלשאפט האבען גע-שטעלט צום אנדענק פון זייער „גרויסען" פיה-רער און וועגווייזער. די אונטערזוכונג האט גע-צייגט, אז פיל מיטגלידער פון „צבי מענדאל כא-סייעטי" זענען אויסגעשלאסען געווארען פון פיל שוהלען.

די אויפדעקונג האט אויך געצייגט, אז ווייסע שקלאפען-הענדלער האבען געהאט אין ארגענטינא פאלשע שוהלען, וואו די אימפארטירטע קרבנות האבען דורכגעמאכט א חתונה-צערעמאניע צו פער-בלענדען זייערע אויגען.

פיל פון די שענדליכע הענדלער זענען אנטלא-פען נאך בראזיליען, טשילי און אורוגוואי, ווען זיי האבען ערפאהרען, אז זייער טעטיגקייט ווערט אונטערזוכט, און די רעגירונגען זענען געבעטען געווארען צו ארעסטירען די „חברה-לייט". אין אר-גענטינא זענען געמאכט געווארען פיל ארעסטען. איינגע עלטערע פרויען, וואס האבען אנגעפיהרט דעם ווייסען שקלאפען האנדעל, זענען צווישען די ארעסטירטע. עס זענען דא אזעלכע, וואס האבען געמאכט א פערמעגען פון א האלבען מיליאן דאלאר.

די פוילישע געזאנדשאפט אין בוענאס איירעס האט צוגעשטעלט מאטעריאל, וואס האט פיל גע-האלפען אין אויפדעקען די שענדליכע ארגאניזאציע.

געשיקט א באמבע צו די ראטשילד'ס

די באמבע אויפגעריסען אויף דער הויפט-פאסט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז צוגעגרייט געווארען א פערשווערונג אויף די ראטשילדס אין פאריז. אויף דער הויפט-פאסט האט אויפגעריסען א פאקעט מיט דינאמיט אדרעסירט צו דער באראנעסין עדוארד ראטשילד, די פרוי פונ'ם בעקאנטען באנקיר און אייגענטימער פון די בעסטע געיעג-פערד באראן עדוארד ראטשילד.

די פערשווערונג איז ענטדעקט געווארען אויף פאלגענדען אופן: די פאסט בעאמטע אין דער צענטראלע האבען סארטירט פרייטאג, ווי געוועהנ-ליך די פערשידענע בריף, וועלכע קומען אן. איינער פון די בעאמטע האט אריינגעווארפען א גרעסערען פאקעט אין א דערבייאיגען קויש, מיט אמאל איז פארגעקומען א שטארקער אויפרייס. דער קויש האט זיך אנגעצונדען און קנוילען רויך האבען אר-בערגעפיהלט דעם זאל, צום גליק האט קיינעם נישט געשאדט.

אויף איינעם פון די שפאפירלעך פונ'ם אויפ-געריסענעם פאקעט האט מען געפונען אנ'אדרעס: — באראנעסין עדוארד דע ראטשילד.

פאליציי איז גלייך געקומען אויפ'ן ארט, עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דעם פאקעט האט אנ'-אומבעקאנטער אריינגעווארפען אין א פאסט-קעס-טעל אין דער נאכט פון דאנערשטאג אויף פרייטאג.

די באמבע איז געווען קונציג געמאכט. אין אנ'אל-טען קאלענדאר זענען געווען אויסגעהוילט די בלע-טער און אין זייער ארט אריינגעשאטען אויפרייס-מאטעריאל און שטיקלעך שטאל.

וואס פאר א כאראקטער טראגט די באמבע? — ווער און צוליב וואס האט מען זי געשיקט דער באראנעסין?

לויט אלע וואהרשיינליכקייטען, האט מען דא צו טון מיט א משוגענעם אדער מיט א צוקאכטען קארטען-שפילער אויף די פערד-געיעגען, וועלכער האט אזוי ארום געוואלט זיך נוקם זיין אין דער פאמיליע פונ'ם באראן ראטשילד.

אלענפאלס האט די באמבע געשיקט איינער וואס האט א נאהענטען שייכות מיט די אטענטאטען אויף די אייגענטימער פון געיעג פערד גראף ברונא דע באזשעלען און גראף זשאק דע וויען.

דער באראן עדוארד דע ראטשילד האט ער-קלערט, אז ער פערשטעהט אבסאלוט נישט פאר וואס מען האט געוואלט מאכען אנ'אנפאל אויף איהם אדער אויף זיין פרוי — דער באראן האלט אז דעם פאקעט האט געשיקט א משוגענער וואס איז אויך די מיינונג אין די פאליציישע

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע-דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג

פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט איבערגעגעבען אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

597. א. י.

די רעכט אויף אזא אריינפאהר הייסט סלוז-זשעבנאשטש.

598. א פעראינטערעסירטער לעזער.

ארבייטסלאזינקייט בעפרייט נאך נישט פון דער פליכט צו צאהלען דירה-געלד.

אין בעסטען פאל קאן ארבייטסלאזינקייט האבען א געוויסע השפעה ביים ארויסטראגען אנ'עקס-מיסיע-אורטייל.

599. פ. ס.

איהר מוזט זיך אומבעדינגט צופאסען צו דער פעראורדנונג פון קאנסולאט, ווייל ס'דראהט אייך אין פערקעהרטען פאל צו פערלירען די בורגערשאפט.

600. א לעזער פון פראנציסקאנער גאס.

מ'האט אייך פאלש אינפארמירט וועגען דעם ענין.

די צייכענס זענען איינגעפיהרט געווארען דורך די נייע פאליטארע פארשריפטען און דינען אלס אידענטאציע בנוגע דער אויסניצונגס-מעגליכקייט פון צוגענומענעם מענשען-מאטעריאל, אזוי צ.ב.ש. בעצייכענט די ליטערע „נ" א טיפ פון א שוואכען קערפערליך-שוואך ענטוויקעלטען זעלנער, מיט דער ליטערע „פ" — (פיעכור) ווערט בעצייכענט פער-קעהרט א טיפ פון א שטארקען מיט א גוט-ענט-וויקעלטען ברוסט-קאסטען מאנספערזאן.

צו דער ליטערע „ס" (סאפיארען) ווערען צו-גערעכענט א טיפ פון א גאר שטארק און שווער ענטוויקעלטען קערפערליכען בוי, מיט אנ'אויסער-געוועהנליכען ברייטען ברוסט-קאסטען. לויט דער ליטערע „ק" (קאוואלעריסטען) ווערען קוואליפיצירט א טיפ פון א שלאנקען (לאנגע פיס), מיט א שטאר-קען קערפערליכען בוי ריהרעווידיגען מאנספערזאן.

601. א לעזער פון דער לענטשיצער גאס און אוארקאוו.

ס'געהט דא נישט אין קיין זוהן סתם נאר אין א פערמעגליכען זוהן, אויב דער זוהן אייערער איז נישט ביכולת אייך אויסצוהאלטען קאנט איהר מאה-נען אלימענטען אויך פון אייער איידעם, דאס חאט איהר האט נאכאמאל חתונה געהאט שוואכט נישט אפ אייער רעכט אויף אלימענטען.

602. א. ראבינאוויטש.

603. ג—ן.

604. א לעזער פון פיעטריקאווער 22.

605. פלאווגער.

606. הענעך אסט—ן.

ווענ'ען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער-זענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג מיטבערענגענדיג די צייטונג.

607. קראנענבערג.

איהר האט א טעות, אויב איהר האלט אז אין אונטערנעהמונג פון פריוואטע דערעקטיווען דארף נישט זיין קאנצעסיאנירט.

אויב אזא אונטערנעהמונג ווערט צווישען אנ-דער אויס-ערעכענט אין ארט. 2 פון דער פעראורד-נונג, פון מלוכה-פרעזידענט וועגען אינדוסטרי-געז-זעץ, הייסט עס נאר, אז מ'קען עס נישט אנער-קענען פאר קיין אינדוסטריעלע בעשעפטיגונג און עס זענען דעריבער דערויף נישט חל די בעשטימונ-גען וועגען אינדוסטרי-געזעץ

607. אל. ב.

מיט'ן מאמענט ווי איהר האט זיך לעגיטימירט האט מען אייך בעדארפען צו בעפרייען. דערלאנגט אנ'אנקלאגע אין דער פראקוראטור.

608. א פאטער פון א גן ס. ל. מ.

אלס פאטער האט איהר דאס רעכט נישט צו וועלען ערות זאגען.

הגם אזא פראצעס ווערט געפיהרט אויף אנ-אמטליכען וועג, פונדעסטוועגען קוים ענטזאגט איהר זיך צו געבען ערקלערונגען אין געריכט, ווערט איי-ער זוהן בעפרייט.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינענע פראצאוניע פון זעמליכע ארטאפעדישע אפאראטען, חנ: קלטדקעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע בערפעטען א. ש. ח. בעטט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמ

איינזאמקייט און פרעמדקייט

בעריהמטער יודישער קינסטלער פאסקין זיך אויפגעהאנגען אויף דער טיר

ווער וואלט דאס געגלויבט אז דער בעריהמ־טער יודישער קינסטלער פאסקין, וועלכער איז נאך מאנטאג אזעלכע געזעסען אין קאפע „קופאל" וועט מיט עטליכע טעג שפעטער געפונען ווערען טויט פון א זעלבסטמארד?... ווער וואלט זיך דאס געגלויבט, אז דער בעריהמטער יודישער קינסטלער, געד־ערט און געשעצט אויף מאנפארנאס וועט אויף אזא שרעקליכען אופן א סוף מאכען צו זיין לעבען.

און דאך: אזעלכער ווען די חברים זיינע האבען זיך מיט איהם געזעגענט און געווען אפגערעדט מען זיי טרעפען זיך ווידער מאנטאג, צי דינסטאג, נישט מאנטאג, נישט דינסטאג, האט פאסקין געהאלטען זיין ראנדעוואו, דאס איז געווען אויפפאלענד פאר זיינע חברים, און זיי זענען אוועק איהם זו־כען אין זיין אטעליע. דארט האט זיי די וועכטערין געזאגט, אז שוין עטליכע טעג ווי זי האט פאסקינען נישט געזעהען ארויסגעהן. נאך א קורצען ישוב הדעת איז בעשלאסען געווארען צו עפענען די טיר.

א שרעקליך בילד האט זיך דאן בעוויזען: אויף א קליאמקע אויף דער טיר איז געהאנגען דער אומגליקליכער קינסטלער, דער טויט האט שוין פער־ווייקט זיין טראגיש פנים. אלץ אין זיין אטעליע איז געווען אויפגעקליבען, און אויפגערוימט ווי א מענש, וואס קלייבט אויף בײ זיך איידער ער לאזט זיך אוועק אין א לאנגער רייזע. באלד איז אלאר־מירט געווארען פאליציי און עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער אומגליקליכער יודישער קינסטלער האט זיך געעפענט די אדערען זעהענדיג, מן הסתם אז דער טויט קומט צו לאנגזאם, האט ער זיך צו־געשלעפט צו דער טיר און זיך אויפגעהאנגען.

ווען איז פארגעקומען די טראגעדיע?

— דאס ווייסט מען נישט גענוי. איינס איז זיכער, אז זיין טויט איז געווען א שווערער, א פיינ־ליכער, א לאנגער, כמעט צוויי טויטען, פריהער זיך אויפשניידען די אדערען פון די הענד און נאכ־דעם זיך נאך אויפהענגען.

א גרויסען פערשטענדליכען רושם האט דער טראגישער זעלבסטמארד פון יודישען קינסטלער אר־רויסגערופען אויפ'ן גאנצען מאנפארנאס, וואו דער נאמען פאסקין איז געווען זעהר בעקאנט, און אלע יודישע און נישט יודישע קרייזען, האט מען זעהר קאמענטירט דעם טויט פון דעם עלענדען יודישען קינסטלער.

שוין א צייט לאנג ווי פאסקין האט אין זיך א־רומגעטראגען א טיפע מרה שחורה, וועלכע האט זיך אלץ מעהר און מעהר פערשארפט.

ער האט געוואלט פון זיך ארויסטרייבען דעם אומעט, און דערפאר האט ער זיין אטעליע פער־וואנדעלט אין א עמפאנגס־סאלאן, וואו עס פלעגען זיך צוזאמענקומען קינסטלער, קריטיקער, עסטעט־ען און פרויען. זיין אטעליע איז געווען איינס פון די פאריזער אטעליעס „טרעז א לא מאָדע". פון דער גאנצער פרעהליכקייט האט ער אבער נישט געקענט פון זיך פערטרייבען די טראגישע עצבות, וואס האט זיך אריינגעכאפט צו איהם אין דער נשמה.

אזוי ווי דער אומגליקליכער קינסטלער מא־דיליאני האט ער אויך געפרובט זיך דערטרינקען אין אלקאהאל, און אין אנדערע ליידענשאפטען. זיין אומעט איז אבער אלע מאל ארויסגעשוואומען אויבען און זיך נישט געלאזט פערטרייבען און פערשמירען. זיין מרה שחורה איז געוואקסען אלץ שטארקער און שטארקער.

פאר דער לעצטער צייט האט פאסקין דערפילט אז ער איז איינזאם, און פאריז, אז נישט געקוקט אויף דעם וואס ער איז צוואנציג יאהר אין פאריז, נישט געקוקט אויף דעם, וואס ער האט אטעמט מיט פראנצויזישער קונסט, איז ער פארט א „מעטעק" (אנ'אויסלענדער) און ער האט דערשפירט נאך טרא־גישער זיין איינזאמקייט, „מ'האט מיך נישט ליב — פלעגט ער זיך פיטער קלאגען. איך בין געווען און בלייב א „מעטעק".

און זונטאג, נאך עטליכע טעג פאר זיין זעלבסטמארד, האט מען געהערט, ווי ער האט זיך געקלאגט פאר'ן קינסטלער פריעז און מאנפארנאס:

— „איהר האט מיך נישט ליב! איהר האט מיך קיינער נישט ליב... איך בין פאר אייך אלע נישט קיין אנדערער ווי א מעטעק!"

און זיינע פערצווייפעלטע ווערטער האבען גע־קלונגען טרויעריג אין דעם גרויסען, שטורעמדיגען „קופאל" וואו עס קאכט תמיד ווי אין א קעסעל.

א בריף פון פאריז)

פאסקינס לײדען זענען געווען די יסורים פון א יודישען קינסטלער אין פאריז. זיין יודישע נשמה האט געגלוסט מאהנען א חוב, און ער האט געזוכט־זוכען א יודישען אידעאל און זיין לעבען. די זוכעניש האט איהם געמוטשעט, געפלאגט, מיט א אכזריותדי־גער אומברחמנותדיגקייט האט ער זיך אליין גע־שטעלט פראבלעמען און פאדערונגען, ער האט זיך שטארק פעראינטערעסירט מיט יודישקייט.

ער איז שוין אפילו געפאהרען קיין פאלעסטינא זיין פוס איז שוין געשטאנען אין יפו צו אין אנ'אנדער שטאט.

און ווען ער איז געווען אויפגעלעגט, פלעגט ער דערצעהלען, ווי אזוי א ציוניסט האט מיט איהם געקנעלט ציוניזם:

דארט (אין ארץ־ישראל) האט איהם געזאגט דער ציוניסט דארט וועט איהר נישט מאלען פרויען, דארט וועט איהר מוזען צייכענען חלוצים מיט פעס־טע הענד! ירושלים איז נישט פאריז!

און אזוי האט פאסקין געשעפט זיין טראגישע נשמה איבער'ן מאנפארנאס געטרונקען, געליטען.

פאסקין איז געבוירען געווארען אין בולגאריען, זיין אמת'ער נאמען איז געווען יוליוס פנחס, א לאנגע צייט האט ער געלעבט אין אמעריקא און איז גע־ווארען אנ'אמעריקאנער בירגער: דארט האט ער פיל מאל אויסגעשטעלט זיינע ווערק, און האט בע־קומען א גרויסען נאמען, זיין קינסטלעריש שאפען טראגט אבער אויף זיך דעם שטעמפעל פון פא־ריז. א פראנצויזישע קולטור מיט א יודישען מאר־קאוס. דער אומגליקליכער האט געלאזט א צוואה, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז די הכנסה פון די בילדער געהערט צו זיין פרוי.

* * *

שבת 11 א זייגער פארמיטאג איז אפגעגאנגען די לייה פון זיין וואוינונג אויף בולוואר קלישי. די עגלה איז פערפלייצט געווען פון קרענץ מען האט גע־זעהען אלע יודישע קינסטלער, אויך נישט יודען פון אלע לענדער, נעגערס און נעגערטעס, יאפאנעזער, כינעזער. אלע ווילע ברענגט מען נייע קרענץ, א גרויסען קראנץ האט געבראכט דער בעריהמטער יודישער שריפטשטעלער שלום אש, וועלכער זעהט אויס זעהר דערשלאגען פון דעם אומגליק מיט דעם יודישען קינסטלער.

א געריהרטער שפאנט ער ארום, און דער־צעהלט א קליין עפיזאד פון פאסקינס לעבען:

— מ'האט שוין לאנג געענט זעהען, אז פאס־קין טראגט דעם טויט אין זיך. איינמאל איז ער שטעהן געבליבען בײ זיינס א צייכנונג, וואס געפינט זיך בײ מיר און האט מיט טרויער געלאזט פאלען:

— אט די פעריארע, ווען איך האב געצייכענט, דאס בילד וועט זיך שוין פאר מיר מעהר נישט אומקעהרען!"

* * *

לאנגזאם האט זיך די לייה געצויגען אויף בול־וואר קלישי, קריטיקער, קינסטלער, ארטיסטען, עס־טעטען, מאדעלען, מיט איין ווארט אלץ וואס שטעלט צונויף די קאסמאפאליטישע און פיל פארביגע בע־פעלקערונג פון מאנפארנאס איז געווען בעגלייטען דעם פערוואגלטען יודישען קינסטלער צו זיין אוי־ביגער רוה אויפ'ן בית עולם פון סאנט־אואן.

פ. ה.

א פראנצויזין ערמאָרדעט איהר יודישען געליבטען

200 טויזענד פראנק האט זי נעפאָדערט בײ איהם פאר 2 יאהר ליבע. — דער טראגישער שאָס אויפ'ן מאָנמארטר

„פאריזער הײנט" שרײבט:

א בלוטיגע ליבעס־טראגעדיע האט פרייטאג אויפגעקאסט דאס לעבען פון א יודישען יונגען־מאן, א פאטער פון א קליין קינד, א יונגע פראנ־צויזין האט מיט א רעוואלווער־שאס ערמארדעט איהר אמאליגען געליבטען דערפאר וואס ער האט איהר נישט געוואלט געבען קיין 200 טויזענד פראנק שווייג־געלד. דער מארד איז פארגעקומען אין אנ'אפטייק אויף די לאפאיעט און האט אויפ־געריגט די גאנצע געגענד און געמאכט א שטאר־קען איינדרוק אין די יודישע דיאמאנטען־קרייזען וואו דער דערשאסענער יודישער יונגערמאן איז געווען גוט בעקאנט.

דער יודישער יונגערמאן איזאאק עשיסקי פון ניו־יארק האט זייט פיל יאהרען געוואוינט מיט זיי־נע עלטערען אין פאריז, דער יונגערמאן האט געאר־בייט אינ'ם גרויסען ביזשוטעריע־געשעפט פון זיי־נע עלטערען און געהאט גרויסע בעציהונגען אין די פאריזער בערזע און דיאמאנטען־קרייזען.

מיט 4 יאהר צוריק, ווען ער איז אלט גע־ווארען 24 יאהר, האט ער זיך בעקענט מיט א יונגער פראנצויזישער פערקויפערין זשארזשעט דאָרא, דער־מאלט 25 יאהר אלט. בײדע זענען זיך געפעלען. מען האט זיך פערליבט און דאס פארל פלעגט זיך ווערע וואך מעהרערע מאל טרעפען אין א האטעל אויף מאנמארטר.

מעהר ווי צוויי יאהר האט די ליבע געדוי־ערט, ביז איין טאג האט דער יונגערמאן איינגעזעהן אז עס איז שוין גענוג, ער האט זי מעהר נישט גע־ליבט. און דר דאגב האט ער אנגעהויבען קלערען וועגען א תכלית: וויפיל וועט ער זיך אזוי ארומ־שלעפען? מען דארף דאך פיהרען א פאמיליער לעבען! — און ער האט איבערגעריסען מיט זיין „אמי".

אבער זשארזשעט האט נישט געוואלט אזוי לייכט אפלאזען איהר געליבטען, זי האט איהם גע־דראהט מיט טויט. ער האט איהר געגעבען צוואנציג טויזענד פראנק, האט זי עס צוגענומען, אבער פאר איינגאנצען עגטשווויגען ווערען האט זשארזשעט גע־פאדערט 200 טויזענד פראנק.

האט זי איהם צוגעזאגט אז זי וועט מאכען סקאנדאלען, און עס טאקע ערפילט, זי האט איהם עטליכע מאל געמאכט אוואנטורעס אין גאס.

קערוויל האט עשיסקי חתונה געהאט, מען האט אפילו מורא געהאט פאר א סקאנדאל און מען האט געשטעלט געהיים־אגענטען בײ דער שוהל אפצוהיטען זי. נאר זי איז נישט געקומען.

שפעטער האט זי ווייטער געטראפען איהר גע־וועזענעם געליבטען, זי האט ווייטער געמאכט א סקאנדאל און אפילו צובראכען איהר שירעם, אויף זיין געזיכט. מען האט זי אפגעפיהרט אין קאמי־סאריאט און דער קאמיסאר האט זי געווארענט, זי זאל זיך בערוהיגען. נאר זשארזשעט איז זעהט אויס נישט געווען פון די שרעקעוודיגע און ווייטער אפגעווארט עשיסקין אין די קאפעען וואו עס טרע־פען זיך די יובעלירען און איהם דארט געמאכט סקאנדאלען.

מיט צוויי חדשים צוריק האט עשיסקים פרוי געבוירען א קינד. דאס האט זשארזשען שטארק צורייצט. ווייל זי האט געזעהען, אז די האפנונג אפצונעהמען דעם געליבטען פון זיין פרוי ווערט גאר שוואך, כמעט אלע טאג איז זי איהם נאכגע־לאפען אין גאס און בעליידיגט. פרייטאג אוונט האט זי אפגעווארט עשיסקין אין ווינקעל פון גאַבור־מאנמארטר און די לאפאיעט, ארום האלב זעקס איז איזאאק עשיסקי אנגעקומען מיט זיין שוואגער, ער איז ארויסגעגאנגען פון זיין ביורא, עס האט זיך אנ־געהויבען די געוועהנליכע קריגעריי.

— איך וויל — האט זי געזאגט — אז דו זאלסט פערלאזען דיין ווייב און קומען וואוינען מיט מיר.

— ווי איז דאס מעגליך? איך האב דאך שוין א קינד פון צוויי חדשים!

האט זי איהם אנגעהויבען זידלען.

וועלענדיג ענדיגען די פיינליכע בעגעגעניש איז דער יונגערמאן אריין אין א נאָהענטער אפטייק און געבעטען מען זאל איהם געבען אספירין־פראשקעס.

זשאושעט איז איהם נאכגעגאנגען. די זייע־רע הענד א קליינעם רעוואלווער, און איידער עמיץ האט צייט געהאט זיך אומצוקוקען האט מען דער־הערט דריי שאסען, און דער יודישער יונגערמאן איז נעפאלען טויט אויפ'ן ארט.

איינע פון די קוילען האט דורכגעלעכערט זיין הארץ.

די מערדערין האט אויסגענוצט דעם טומעל און איז אנטלאפען. גראדע איז אנגעקומען א פאליצ־ציי־אינספעקטאר און שוין אויפ'ן גאס ארויסגע־ריסען פון איהר דעם רעוואלווער און זי ארעסטירט.

די מערדערין האט נישט געוואלט ענטפערען אויף קיין שום פראגע.

מעבעל פון א שפייז־צימער, ווי א קרעדענס, א טיש, 6 שטיל און א קאנאפקע געלעגנהייטלעך ביליג צו פערקויפען. נארוטש־וויטשא 42, וו. 12 ביז 11 פריה און פון 5—2.

דער מארד אין דער נאכט

(16

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

—:—:—

ליבעסקינד, וועלכער האט די גאנצע צייט נישט ארונטערגעלאזט אנ'אויג פון דעם געהיימ־אגענט, און בעת מעשה נערוועז געביסען די נעגעל, האט לייכט אפגעאטעמט:

— איהר זעהט, איהר האט א טעות געהאט.

— כאפט נאך נישט, — האט געענטפערט טארטשינסקי — איך האלט זיך נאך נישט פאר בעזיגט...

ארומקוקענדיג זיך נאך אמאל אין צימער, האט ער בעמערקט אויפ'ן הענגער א רייזע־פאלטא, און איז שנעל צו איהם צוגעגאנגען.

— אויב ס'איז געקויפט געווארען א בילעט, טאמער האט ער זי אוועקגעלייגט? — האט ער א מורמעל געטון, זוכענדיג אין די קעשענעס — אהא! וואס איז עס?!

ער האט אונז אויפ'ן קול ארויסגעוויזען זיין איבערראשונג:

אין פאלטא איז געלעגען נישט איין בילעט, נאר גאנצע צוויי, אפגעשטעמפעלט פון „ארבים".

— צוויי בילעטען!... הייסט עס, ער האט געמיינט געוואלט אוועקפיהרען מיט זיך!

ליבעסקינד איז אויפגעשפרונגען און הינטער־וואלקען געכאפט א בליק אויף די פאהר־בילעטען.

— טארנע! — האט ער לכתחלה אויסגעשטאמ־מעלט — צוויי בילעטען טאקע"...

— יא, אבער ווער איז די דאמע?

— ס'ארא דאמע?

— ווי זשע מיינט איהר, הײמאן האט געוואלט ענטלויפען מיט א מאנספיל? נו, אוודאי... ער האט געוואלט עוקר זיין מיט הער, וואס האט איהם בעשטימט א ראנדעוואו...

— מיט דער פרוי, וואס האט איהם דערי־הרג'עט?

— איהם האט דער'הרג'עט נישט קיין פרוי, נאר א מאן!... יא, יא! — האט זיך דער געהיימ־אגענט צוהיצט, בליצענדיג מיט די אויגען, און איז אלץ פערשטענדליך! הײמאן האט געוואלט בײ־נאכט פערגעזענען א פרוי, ברענגען זי צופיהרען דא אהער, און דערנאך מיט איהר צוזאמען ענטלוי־פען קיין אויסלאנד. זייער שמועס אויף טארנאווע־גאס האט איבערגעשלאגען א מאנספיל (איהר ליב־האבער, אדער מאן) און אין אנפאל פון אייפער־זוכט דער'הרג'עט הײמאנען... ס'איז קלאר, ווי דער טאג...

ס'איז אומגעגליך, זאג איך־איך! — האט איהם ליבעסקינד היציג איבערגעריסען — דער הער הײ־מאן האט זעהר ליב געהאט זיין פרוי, און ער וואלט זי קיינמאל נישט פערטוישט אויף אנ'אנדער פרוי...

— אויב אזוי, ווייזט אויס, האט ער געמוזט עוקר זיין אויס מורא רואינירט צו ווערען! — האט טארטשינסקי שנעל געענטפערט — זייט זיך מודה.

דער ליבעסקינד, אייער באנק האט די לעצטע צייט געהאט צו טון מיט צאהלונגס־שוועריגקייטען?!

איידער דער יונגער באנקיר האט נאך בעוויזען עפעס צו ענטפערען, האט זיך דערהערט א קלאפען אין דער טיר.

די בײדע לייט האבען א ציטער געטון פאר אומערווארטעטקייט.

טארטשינסקי האט זיך דער ערשטער בע־הערשט, און איז שנעל צוגעלאפען עפענען די טיר.

אין צימער האט זיך אריינגעריסען דער סעק־רעטאר וואקס, א בלאסער אנ'אויפגערעגטער.

נאך איהם גלייך איז אריין א הויכער פעסט־געבוימער בלאנדער מאנספערשוין, א קריסט, וועל־כער האט זיך, קאנטיג, בעמיהט צו האלטען רוהיג.

ער איז אבער געווען אויפגערודערט נישט ווע־ניגער פון וואקס'ן.

— דער קאפיטאן סאלאמקא! — האט ליי־בעסקינד אויסגערופען — וואס האט פאסירט, וואקס?

— א גנבה! — האט שטיקענדיג זיך ארויס־געשעפטשעט דער סעקרעטאר — א גנבה!

— ס'ארא גנבה ווידער? — האט דער באנ־קיר אומרוהיג איבערגעפרעגט.

טארטשינסקי האט זיך שווייגענדיג צוגעקוקט צו דער סצענע.

— מען האט בערויבט דעם הער הײמאנס קאסע!... מ'האט אוועקגע'גנב'עט פופציג טויזענד דאלאר!...

— יא! — האט פאמעליך בעשטעטיגט דער קאפיטאן — מ'האט צוגע'גנב'עט מיין געלד!

קאפיטעל נייז

דער קאפיטאן סאלאמקא

דער קאפיטאן איז געווען א הויכער ברייט־ביינערדיגער מאנספערשוין מיט גרויסע בלויע עטוואס פערגלאצטע אויגען. וואס האבען מאמענטענווייז גע־גלאנצט מיט א טונקעלען בייזען פייערל. איבער דער שיין־געפוטערטער אויבערשטער ליפ האבען זיך גע־טונקעלט א פאר קליינע בלאנדע וואנסעלעך.

דער קאפיטאן סאלאמקא האט מיט זיך פאר־געשטעלט אנ'עכטען טיפ פון דרום־רוסישער מעגער שיינקייט.

אין דעם איצטיגען מאמענט איז ער געווען זעהר אויפגערעגט, און אנגעשפארט מיט בײדע הענד אויף זיין שטעקען האט ער געווארפען שרעקליכע בליקען אויף ליבעסקינד'ן און טארטשינסקי'ן.

וואקס איז מאכטלאז אנידערגעפאלען אויפ'ן שטול, און אורטיילענדיג פון זיין טויטער בלאסקייט איז ער געווען א מינוט צום חלש'ן.

אין צימער איז ענטשטאנען א שווערע טויטע שטילקייט.

זעהענדיג, אז אלע שווייגען, האט דער קאפיטאן דערקלערט מיט אנ'אויפגערעגטער ציטערדיגער שטים:

— מיט דריי וואכען צוריק האב איך איבערגע־געבען דעם הער הײמאן צו היטען פופציג טויזענד דאלאר.... הײנט קום איך אין דער באנק, כדי אפ־צונעהמען דאס געלד, ערשט וואס הערוים איך זיך....

— איהר הערט זיך, אז הײמאן איז דער־מארדעט! — האט זיך טארטשינסקי אפגערופען.

— יא, מיין הער, אז דער הײמאן איז דערמארדעט, און אז מיין געלד איז געלם געווארען!.. אבער איהר, — האט ער א געשריי געטון אויפ'ן קול, ווענדענדיג זיך צו ליבעסקינד'ן —איהר זענט א שותף צו דער באנק!... איהר וועט מיר מוזען דאס געלד אומקעהרען!...

— עס ווענדט זיך, אויף וואס פאר אנ'אופן דאס געלד איז פערשוואונדען געווארען! — האט געענטפערט דער באנקיר א בלאסער, נאך א רגע הינער — אפשר וועט איהר אונז, וואקס, איבערגע־בען גענויער, וואס עס איז געשעהען?!

(פארטזעצונג קומט.)

HELENÓW! אכטונג! ! דעם 15־טען יוני 1930 אכטונג! HELENÓW

גרויסע גארטען־פערוויילונג

לטובת די לאדזער פרייוויליגע פייערלעשער

מיט א גרויסען פערשידענארטיגען פראגראם.

א סך אטראקציעס! אילומינאציע פון פארק! גליקס־קערבער! הויפט־געווינס א ראווער, א קעלבעל, א קאזע און א סך אנדערע ווערטפולע זאכען. יעדער לאס צו 1 זל. געווינט.

פארפארקויף פון בילעטען ווי אויך לאסען צום גליקס־קארב קומט פאר אין אלע אפטיילונגען פון דילאדזער פרייוויליגע פייערלעשער און ביי דער פירמע „Styrcza" Piotrkowska 91 און סקלאד „A. Dietel" Piotrkowska 157 ספעציעלע

אין אוונט פייערלעשער־דעמאנסטרירונג ביי בענגאליש פייער איבער׳ן וואסער. — אויפ׳ן ספארט־פלאץ, ספארט־מעטשען, ארגאניזירט דורכ׳ן ספארט־קלוב „Union". קאנצערט פון 3 א־קעסטער׳ן. — אנהייב 2 א זייגער נאכם. — איינגאנג אין גארטען און אויפ׳ן ספארט־פלאץ 1 זל. שילער און מיליטער־לייט 50 גר.

אכטונג! פאלס פון אומגינסטיגען וועטער קומט די פערוויילונג פאר דעם 22 יוני.

די פערוואלטונג און קאמאנדא פון די לאדזער פרייוו.־פייערלעשער.

פראטעסט־אקציע קעגן קאלענדאר־רעפארם

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן פראטעסט־טאג, וואס איז פראקלאמירט געווארען אויף זונטאג אין אונזער שטאט, קומען פאר

היינט, דאנערשטאג, 8 א זייגער אוונט

גרויסע פראטעסט־פערזאמלונגען

אין די פאלגענדע לאקאלען:

1) אגודה, נארוטאוויטש 11,
2) מזרחי, קילינסקיעגא 44,
3) באר־מרים, נ. זארושעווסקא 18,
4) לוי־רווענפעלד־מייסטער־פעראיין, בושעווניע 7,
5) פועלי אגודת ישראל, וסכארניא 66,
6) סני, גלובנא 62,
7) נושאי המטה, פל. וואלנאשטשי 3.

אין די פערזאמלונגען בעטייליגען זיך די ה״ה: הרה״ג ר׳ הירצעל הארצשטארק, הר׳ ר׳ א. אייזענבערג, וו. פרעום ה. בערגער, א. אסט, י. רייטש, ב. ראבושינסקי, פרעום מ. העלמאן, א. חינער, ה. ה. זילבערשטיין, וו. זילבערשטיין, י. זילבערבערג, ש. טארקא, פ. ליבערמאן, א. ג. פרידענזאן, א. פיליק, נ. פראשקער, פרנס י. צוקערבוים, י. ה. קרויפיצקי, מ. ראזאפארט, ר׳ ה. שטיינבערגער א. אנד.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז.
די פערוואלטונג פון שומרי ומזהירי שבת,
די פערוואלטונג פון שומרי שבת,
די פערוואלטונג פון אגודת שלומי אמוני ישראל,
די פערוואלטונג פון ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז,
די פערוואלטונג פון מזרחי,
די פערוואלטונג פון האנדווערקער־פעראיין ראליע, פא. ווניאווא 4,
די פערוואלטונג פון צענטר. קליינהענדלער־פעראיין, פאמארסקא 15,
די פערוואלטונג פון פועלי אגודת ישראל,
די פערוואלטונג פון יוגענד־סעקציע ביי פא״י,
די פערוואלטונג פון צעירי מזרחי,
די פערוואלטונג פון צעירי אגודת ישראל,
די פערוואלטונג פון בנות אגודת ישראל,
די פערוואלטונג פון לומדי שעורי ערב ובוקר, פל. וואלנאשטשי 3.

די אויבען־אויסגערעכנטע ארגאניזאציעס פאדערן אויף אלע זייערע מיטגלידער ווינם סימפאטיקער און כלל־יודען אונבעדינגט צו ערשיינען.

ב״ה

בעקאנטמאכונג.

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן לעצטען בעשלוס פון ועד הרבנים און ועד הכשרות צו פערעפענטליכען א ליסטע פון אלע יאטקעס, וועלכע האבען צו פערקויפען בלויז כשר פלייש, פאדערן מיר אויף אלע

קצבים

וואס האבען בלויז כשר פלייש

צו רעגיסטרירען זיך אין גמינע לאקאל (נייערמארק 6) יעדען טאג פון 7—6 אוונד, אנהויבענדיג פון זונטאג פרשת שלח ד. 15/6 ביז ד. 19/6 איינשליסליך.

בעמערקונג: דער וואס וועט נישט קומען ביז׳ן אויבענדערמאנטען טערמין וועט אין דער געדרוקטער ליסטע נישט אריינגעשטעלט ווערען.

ועד הרבנים און ועד הכשרות
ביי דער יודישער קהלה אין לאדז

קראנקע פאר רופטורען און פערשידענע פען קריפלונגען

רופטורען, ווי אויך פערקריפלונגען מאר מען נישט פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען פאר׳ן מענשליכען לעבען זיינען זעהר געפעהרליך. די רופטור ווערט גרעסער, ווי א מענשליכער קאפ און קען פערורזאכען א טויט־געפעהרליכע פערשטופונג פון די קישקעס.

ספעציעלע ארטאפעדישע גומענע הייל־באנדאזשען פון מיין מעטאדע בעזייטיגען ראדיקאל די געפעהרליכסטע און פעראלטערטסטע רופטורען ביי מענער, פרויען און קינדער.

אויף דער פערטרימונג פון קרייץ־ביין, געגען דעם שאדען זיך פון הויכער ארטאפעדישע הייל־גארטעלן. פאר פערקרימטע פיס און שטארקערע פלאטפוס ארטאפעדישע איינלאגען. קינסטליכע הענד און פיס. גומענע שטרימף אויף פערגרעסערטע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

spec. J. RAPAPORT Ortoped ze Lwowa
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ה׳ דיר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר פערקריפלונג, אין לאדז, וואלטשאנסקא 29 (פראנט, 2. שטאק) דריק איך אויס מיין הארציגסטען דאנק פאר׳ן באפרייען מיך פון א געפעהרליכען רופטור. דעם 4־טען טראג בין איך שוין קראנק געווארען אויף א רופטור און בין שטערבליך קראנק געלעגען און דער ה׳ דיר. האט מיר גערעטעט מיין לעבען אהן אפעראציע. דער פערלעגטער באנדאזש פון אים האט מיר בעוויזען גענצליך די רופטור און כ׳בין גענצליך געזונד.

מיט אכטונג ל. צושניידער.

וואוינונגען

צו פערמיטען איינצעלנע שטיבען מיט 1 און מיט 2 פענסטער און אויך 2 הויכע גרויסע קעלער־שטיבען מיט עלעקטריע אויף פראנצישקאנער גאס. צו ערפאהרען אויף אלעקסאנדריסקא (מרדכי גבאי׳ס גאס 9, ביי א. צוקערמאן.

Dr. med.
W. Eychner

גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72—134
נעמט אן אינדערהיים פון 3-2 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12—1

Dr. ADAM
GROSGLIK

Al. Kościuszki 27
tel. 51-78

הויט און וענערישע קראנקע כעמישען און ליכטהייל־אינפעקציעס נעמט אן פון 4—7 אין אוונד

א מעדעל

וועלכע וויל ערלערנען דאס דאמען־שניידער־פאך קען זיך מעלדען אין דער פראצעווניע פון דאמען־קליידער קאמיעננא 5, פראנט, 2־טען שטאק וואוינ. 7.
7329

א י י ז

יעדען קוואנטום
שטעלען מיר צו פריווא
פיעטריקאווער 36
טעל. 190-48 און 174 31

הולך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רעיעלקייט פון דער אלט־בעוואוסטער רעכטסקאנסולטאציע־ביורא פון ה׳

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

(וואכעדניא 52) טעל. 148-79.

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי־סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, סארגע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אויסלאנד ראזיעמשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

גאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען־קראנקהייטען.

קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

אכטונג!! ה״ה פריזיערס!

פריזיר־וואסערן

45 ש ערקע פ׳ „וואלדער" 80 3 א קילא
ראזיר־זייף „Pixin" 8 זל.
„ „ „Oro" 5 .

ווי אויך זעמטליכע גומענע און שטאהל־ווארען צו שטרענג פאבריק־פרייזען הורטאווניקעס בעק. ספעציעלען ראבאט.

PERFUMERJA
J. DRUKIER
ZAWADZKA 5, TEL. 175-92

וועכנעריז־כירורגישע קליניק „SANATO"

אגראדאווא 10, טעל. 57-213

1־טע און 2־טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.

פרייזען פון געבורט
אין 2־טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 פארם. און פון 5—9 אוונד
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארם.

צאהן־ארצט
St. Gelberg

וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען־ און הארץ־קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.
נעמט אן אינדערהיים פון 3—5 נאכם.

DR. MED.
L. Pikielny

אוראלאג
ספעציעל־ארצט פאר נירן, בלאז און אורין־קראנקהייט
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אוונד.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אוירען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
ארעכשטונגען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעמשניצע, זגעזשער 17 פון 10—11 און פון 2 - 4

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז די פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ „ 4 „
נאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער־שורה: ...סער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufmer
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.